

T A
Č R

Tento projekt je financován se státní podporou
Technologické agentury ČR
v rámci programu BETA2

www.tacr.cz
Výzkum užitečný pro společnost



Hodnocení dopadu systémových změn ve vysokém školství zavedených zákonem č. 137/2016 Sb. – profesně zaměřené studijní programy

Konečný uživatel výsledků: **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**
Karmelitská 529/5
118 12 Praha 1

Název projektu: Hodnocení dopadu systémových změn ve vysokém školství od roku 2016

Číslo projektu: TITSMSMT933

Řešitel projektu: PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.

Moravská 758/95, 700 30 Ostrava-Hrabůvka

Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné

Univerzitní náměstí 1934/3, 733 40 Karviná

Doba řešení: 1. 1. 2021 – 30. 6. 2022

Důvěrnost a dostupnost: veřejně přístupný

Informace o autorském týmu:

PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.
Moravská 958/95, 700 30 Ostrava, IČ: 28576217, DIČ: CZ28576217



PROCES – Centrum pro rozvoj
obcí a regionů, s.r.o.

tel.: +420 595 136 023, web: <http://rozvoj-obce.cz/>, e-mail: info@rozvoj-obce.cz

Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné



SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Univerzitní náměstí 1934/3, 733 40 Karviná IČ: 47813059, DIČ: CZ47813059

tel.: +420 596 398 111, web: <https://www.slu.cz/opf/cz/>, email: tvrdon@opf.slu.cz

Řešitelský tým:

PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. Doc. Ing. Lubor Hruška, Ph.D. PhDr. Andrea Hrušková Ing. Ivana Foldynová, Ph.D. Ing. et Ing. Iveta Dočkalíková, Ph.D. Ing. Petr Proske a kol.	Slezská univerzita v Opavě Doc. Mgr. Ing. Michal Tvrdoň, Ph.D. Doc. Ing. Pavel Tuleja, Ph.D. Ing. Tomáš Verner
---	--

Další informace o projektu:

Dokument je kompletním výsledkem Hodnocení dopadu systémových změn ve vysokém školství zavedených zákonem č. 137/2016 Sb. – profesně zaměřené studijní programy (Vsouhrn – profesně zaměřené studijní programy).

V rámci projektu byly dále zpracovány následující výsledky, dostupné jako separátní dokumenty:

- Hodnocení dopadu systémových změn ve vysokém školství zavedených zákonem č. 137/2016 Sb. – institucionální akreditace (Vsouhrn)
- Hodnocení dopadu systémových změn ve vysokém školství zavedených zákonem č. 137/2016 Sb. – vnitřní systémy zajišťování kvality (Vsouhrn)
- Návrh opatření pro tvorbu strategických a koncepčních materiálů MŠMT pro vysoké školství (Hkonc)

Obsah

Seznam zkratk	4
Manažerské shrnutí	5
1 Úvod	7
2 Přehled spolupracujících škol	8
3 Základní východiska pro řešení výsledku v oblasti profesně zaměřených studijních programů	9
4 Metodika realizace analýzy	10
4.1 Analýza vybraných profesně zaměřených studijních programů	10
4.2 Realizace sběru a analýzy primárních dat	14
4.2.1 Přehled zapojených respondentů do sběru primárních dat	14
4.2.2 Popis použitých metod sběru primárních dat	15
4.3 Realizace odborného workshopu	17
5 Souhrn výsledků analýzy v oblasti profesně zaměřených studijních programů	18
5.1 Vyhodnocení analytických otázek	18
5.1.1 Nabídka profesně zaměřených studijních programů na vysokých školách	18
5.1.2 Motivace a bariéry akreditace profesně zaměřených studijních programů	22
5.1.3 Naplňování definice a standardu profesně zaměřených studijních programů	24
5.1.4 Realizace profesně zaměřených studijních programů	25
5.1.5 Povědomí studentů a uchazečů o profesně zaměřených studijních programech	27
5.1.6 Shrnutí odpovědí na analytické otázky	29
5.2 Identifikace problémových oblastí	31
5.3 Návrhy doporučení pro řešení problémových oblastí	34
5.4 Identifikované příklady dobré praxe	36
Seznam tabulek a příloh	38
Přílohy	39

Seznam zkratk

AO	Analytická otázka
ČR	Česká republika
FS	Fokusní skupina
IA	Institucionální akreditace
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NAÚ	Národní akreditační úřad
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
PSP	Profesně zaměřené studijní programy
RVH	Rada pro vnitřní hodnocení
SOD	Smlouva o dílo
SP	Studijní program
SŠ	Střední škola
TAČR	Technologická agentura České republiky
VaV	Výzkum a vývoj
VOŠ	Vyšší odborná škola
VŠ	Vysoká škola

Manažerské shrnutí

Novela vysokoškolského zákona z roku 2016¹ byla reakcí na potřebu zavedení nástrojů a kontrolních mechanismů pro zajištění kvalitního vysokého školství, mimo jiné také kvůli zvyšujícímu se počtu studentů vysokých škol, ale také vzniku nových, zejména soukromých vysokých škol. Nejdůležitějšími oblastmi, zavedenými touto novelou, jsou pravidla pro zajišťování a hodnocení kvality vysokých škol, umožnění institucionálních akreditací, nebo například rozlišování akademicky a profesně zaměřených studijních programů. Právě tyto 3 oblasti byly předmětem rozsáhlé výzkumné analýzy² dopadů zavedení novely na vysoké školy a jejich kvalitu.

Důsledkem zavedení novely zákona byla nutnost transformovat dřívější studijní obory na studijní programy. Tento proces přinesl řadu pozitivních dopadů na kvalitu studijních programů, jelikož k tomuto procesu vysoké školy ve většině případech přistoupily velmi zodpovědně a využily jej jako příležitost vyhodnotit stávající kvalitu vnitřních procesů a přijmout kroky k jejímu zvýšení. Docházelo tak ke změnám ve studijních programech, např. k redukci jejich počtu vlivem spojování původních oborů do studijních programů se specializacemi apod. Toto bylo prováděno již podle nové legislativy, ať už se jednalo o studijní programy schvalované novým regulačním orgánem, tj. Národním akreditačním úřadem v případě vysokých škol, které institucionální akreditací nedisponují, či ji nemají pro danou oblast vzdělávání či typ studijního programu. Druhou možností je tzv. institucionální akreditace, která umožňuje vysoké škole si sama akreditovat studijní programy. Ať již vysoká škola získala institucionální akreditaci či nikoliv, jednalo se o velmi náročný proces, který administrativně zatížil jak samotné vysoké školy, tak zmíněný Národní akreditační úřad. Právě tyto administrativní nároky vyplývající z novely vysokoškolského zákona a doprovodných legislativních předpisů (nařízení vlády) mohly být určitou bariérou pro dosažení ještě pozitivnějších výsledků, které lze však očekávat v budoucím období i vzhledem k postupnému získávání zkušeností vysokých škol s nově zavedenými systémy a vzhledem k jejich případným postupným úpravám a zdokonalování.

Zavedení institucionální akreditace přineslo na jedné straně vysokým školám flexibilitu a autonomii v procesu akreditace studijních programů. Na druhé straně se však významně zvýšily nároky na systém vnitřního zajišťování a hodnocení kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností, a to bez ohledu na skutečnost, zdali vysoká škola disponuje institucionální akreditací či využívá Národní akreditační úřad. To potvrzuje i fakt, že vysoké školy, které získaly institucionální akreditaci pouze pro vybrané oblasti vzdělávání a studijní programy mimo tyto oblasti vzdělávání akreditují prostřednictvím Národního akreditačního úřadu, využívají identických procesních postupů bez ohledu na způsob akreditace (institucionální vs. NAÚ).

Jednotlivé vysoké školy přistoupily k zavádění vnitřních systémů zajišťování a hodnocení kvality různými způsoby. V některých případech se jedná o splnění minimálních požadavků daných zákonem, na mnoha vysokých školách však jdou zavedené systémy vnitřní kvality nad rámec tohoto zákona a přináší další procesy, které přímo nevyplývají z této novely zákona. Zavedení těchto procesů způsobilo vysokým školám administrativní a finanční zatížení, které se snaží redukovat zaváděním různých podpůrných nástrojů, například ve formě rozšiřující se digitalizace a zaváděním informačních systémů,

¹ Zákon č. 137/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů.

² Manažerské shrnutí popisuje výsledky kompletní analýzy, samotná analýza je však rozdělena do dílčích dokumentů, viz informace na straně 2.

ale také samotnou optimalizací procesů nastavených systémů tak, aby byla administrativní zátěž co nejmenší při zajištění požadovaných standardů kvality.

Z realizované analýzy vyplývá, že samotné vysoké školy se s dopady zavedení nových systémů vnitřního zajišťování a hodnocení kvality průběžně seznamují a získané zkušenosti využívají k jejich případným úpravám. To platí jak pro procesy vysokých škol s udělenou institucionální akreditací, tak těch, které tuto akreditaci buď nezískaly, nebo o ni doposud nepožádaly. Analýza dopadů zavedení změn prostřednictvím změn legislativy v oblasti vysokého školství by měla být kontinuálním procesem, zejména i proto, že některé dopady, a to jak pozitivní, tak negativní, se mohou projevit až s větším časovým odstupem od provedení změn. Již nyní však lze sledovat řadu pozitivních efektů, ke kterým patří například:

- Existence funkčních systémů vnitřního zajišťování a hodnocení kvality, jejichž vlastní realizace podněcuje vysoké školy kontinuálně řešit kvalitu svých činností (vzdělávací, tvůrčí a s nimi související činnosti).
- Modernizace procesů a nástrojů vysokých škol v reakci na potřeby identifikované systémy vnitřního zajišťování a hodnocení kvality.
- Zvyšování kvality studijních programů, eliminace duplicitních či nekvalitních studijních oborů v rámci jednotlivých vysokých škol.
- Zlepšování spolupráce mezi jednotlivými součástmi vysokých škol.
- Zefektivnění akreditačního procesu v rámci institucionální akreditace jako důsledek přizpůsobení se specifikům a potřebám vysoké školy.
- Zvyšování důrazu na požadavky praxe a pracovního trhu při úpravách a tvorbě studijních programů, a to včetně požadavků na praktickou výuku.
- U profesně orientovaných studijních programů kladení vyššího důrazu vysokých škol na praktickou výuku a na zaměření, organizaci a průběh odborné praxe a rozšiřování spolupráce s aplikační sférou.
- Postupná snaha o snižování administrativní zátěže s výhledem další optimalizace v následujícím období.

V rámci analýzy byla identifikována i řada slabých míst, kde existuje prostor pro další zlepšování, k čemuž jsou navrhována opatření k případné realizaci. K těmto slabým místům patří zejména:

- V některých případech byly zavedeny až příliš robustní systémy vnitřního zajišťování a hodnocení kvality vedoucí k nadměrné administrativní a finanční zátěži.
- V systémech vnitřního zajišťování a hodnocení kvality na vysokých školách existují nevyjasněné povinnosti a kompetence jednotlivých aktérů, které brání jejich efektivitě.
- Nedostatečná informovanost vysokých škol o některých záměrech vyplývajících z novely zákona, vedoucí k jejich negativnímu postoji, například v oblasti profesně zaměřených studijních programů.
- Existence bariér pro realizaci praktické výuky a odborných praxí, zejména v oblasti motivace aplikační sféry ke spolupráci, dostupných finančních prostředků pro zajištění jak odborníků z praxe do přímé výuky, tak pro supervizi odborných praxí.

1 Úvod

Cílem projektu bylo zjistit a ověřit, jakým způsobem ovlivnily změny, způsobené novou legislativní úpravou v některých segmentech vysokého školství, nastavení studijních programů a také zjistit dopady na hlavní aktéry, tj. na vysoké školy. Dále bylo cílem zjistit dopady institucionálních akreditací a zvýšených nároků na vnitřní řízení kvality na vysokých školách (struktura studijních programů, především u nově vzniklých programů, vnitřní procesy) a zmapovat vývoj profesně zaměřených studijních programů a parametrů, ve kterých se liší od akademických studijních programů.

Dokument slouží jako souhrnná zpráva o výsledku **Hodnocení dopadu systémových změn ve vysokém školství zavedených zákonem č. 137/2016 Sb. – profesně zaměřené studijní programy** (Vsouhrn – profesně zaměřené studijní programy).

Cílem této části bylo zmapovat vývoj profesně zaměřených studijních programů a parametry, ve kterých se liší od akademických studijních programů. To zahrnuje deskripci nabídky předmětů, popis typů odborníků z praxe, ale i akademiků, kteří v těchto programech pracují. Výzkum dostupných dat je doplněn kvalitativními zjištěními jak od garantů studijních programů, tak dalších účastníků. Kvalitativní šetření bylo realizováno celkem na 13 vysokých školách.

Realizace tohoto výsledku byla provedena v šesti etapách, respektive kvartálech, viz následující přehled:

Tabulka 1.1: Harmonogram řešení výsledku Vsouhrn – profesně zaměřené studijní programy

Kvartál:	Činnosti
1 (01.01.2021 až 31.03.2021)	Shromáždění, analýza a vyhodnocení dostupných relevantních informačních a datových zdrojů (zákonné a podzákonné normy, administrativní data, dokumenty vysokých škol, NAÚ atp., výzkumná data...); Vyhodnocení kvality získaných informačních a datových zdrojů
2 (01.04.2021 až 30.06.2021)	Analýza podkladů a datových zdrojů shromážděných během 1. kvartálu; Příprava vzorku oslovených subjektů/osob v požadované struktuře v rámci všech relevantních populací (vysoké školy, studenti, zaměstnavatelé a jejich zájmové organizace, členové Rady NAÚ atp.); Rekrutace osob pro rozhovory a skupinové diskuse; Příprava metodiky sběru primárních dat s ohledem na otázky, na které má výzkum přinést odpovědi; Pilotáž metodiky (typová návštěva 1 VŠ, realizace výzkumných rozhovorů); Tvorba finální verze metodického postupu při sběru primárních dat; Provádění výzkumných rozhovorů a skupinových diskusí; Provádění dotazníkových šetření (pokud bude relevantní); Výběr studijních programů, které budou podrobeny hlubší analýze
3 (01.07.2021 až 30.09.2021)	Provádění výzkumných rozhovorů a skupinových diskusí; Provádění dotazníkových šetření (pokud bude relevantní); Zpracování základních výstupů z rozhovorů, skupinových diskusí a příp. dotazníkových šetření; Příprava souhrnu příkladů dobré a špatné praxe
4 (01.10.2021 až 31.12.2021)	Provádění výzkumných rozhovorů a skupinových diskusí; Provádění dotazníkových šetření (pokud bude relevantní); Zpracování výstupů z rozhovorů, skupinových diskusí a příp. dotazníkových šetření; Příprava souhrnu příkladů dobré a špatné praxe
5 (01.01.2022 až 31.03.2022)	Zpracování výsledků (vč. souhrnu dobré a špatné praxe); Workshop pro odbornou veřejnost (ověření a doplnění klíčových informací)
6 (01.04.2022 až 30.06.2022)	Dokončení definitivní verze výsledku

2 Přehled spolupracujících škol

V úvodu realizace projektu bylo na základě vstupní analýzy dostupných dat provedeno sestavení vzorku vysokých škol pro spolupráci v podobě detailní analýzy řešení všech oblastí, včetně profesně zaměřených studijních programů. Řešitelský tým výběrem také musel reagovat na odmítnutí spolupráce ze strany některých vysokých škol. Původně navrhovaný vzorek tak byl doplněn tak, aby splňoval požadavky stanovené zadáním projektu. Návrh vysokých škol ke spolupráci byl konzultován s MŠMT a TAČR v rámci kontrolního dne a navazujícího připomínkovacího procesu.

Seznam všech vysokých škol, které byly zapojeny do detailního šetření v rámci realizace projektu, je uveden v následující tabulce:

Tabulka 2.1: Přehled vysokých škol zapojených do spolupráce včetně počtu studijních programů

#	Vysoká škola	Počet studijních programů*			Podíl profesních (%)
		Profesní	Akademické	Celkem	
1	Masarykova univerzita	17	258	302	5,6
2	Univerzita Pardubice	9	58	67	13,4
3	Univerzita Karlova	19	465	483	3,9
4	Univerzita Hradec Králové	2	79	81	2,5
5	Akademie múzických umění v Praze	1	29	30	3,3
6	Západočeská univerzita v Plzni	13	76	89	14,6
7	Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze	0	9	9	0,0
8	Slezská univerzita v Opavě	24	21	45	53,3
9	Vysoká škola logistiky, o.p.s.	3	0	3	100,0
10	České vysoké učení technické v Praze	9	112	121	7,4
11	Vysoké učení technické v Brně	9	92	101	8,9
12	Vysoká škola polytechnická Jihlava	5	0	5	100,0
13	Technická univerzita Liberec	7	76	83	8,4
-	Celkem	118	1 275	1 419	8,3

Pozn.: Přehled obsahuje pouze bakalářské, magisterské a navazující magisterské studijní programy. Doktorské studijní programy nejsou v souladu se zadáním v rámci analýz řešeny.

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

Problematika profesně zaměřených studijních programů bude v rámci analýz řešena také s vysokými školami, které tímto studijních programů akreditací nedisponují. V těchto případech bude řešen postoj škol k těmto programům, zda mají v plánu profesně zaměřené studijní programy akreditovat či nikoliv a proč.

3 Základní východiska pro řešení výsledku v oblasti profesně zaměřených studijních programů

V rámci analýzy v oblasti profesních studijních programů byly v souladu se zadáním projektu řešeny následující výzkumné otázky:

- PSP1. Rozšířily vysoké školy nabídku studijních programů do oblasti profesně zaměřených studijních programů? Na jakých školách a typech škol existují profesně zaměřené studijní programy? Jaké jsou pro ně typické vzdělávací oblasti?
- PSP2. Co vysoké školy motivuje k akreditaci studijních programů v profesním profilu, a co je od toho naopak odrazuje? Co by napomohlo vyššímu využívání profesního profilu u programů, které připravují absolventy pro konkrétní povolání a jsou zaměřené na rozvoj profesních kompetencí, ale v současnosti jsou akreditované jako akademické?
- PSP3. Odpovídají profesně zaměřené studijní programy definici a standardům tohoto typu studijního programu a očekáváním na něj kladeným? Odlišují se profesní programy substantivně od akademických studijních programů jak v metodách výuky, tak v profilu absolventa a vymezení cílů učení? Podporují skutečně profesně zaměřené studijní programy zvládnutí praktických dovedností potřebných k výkonu povolání ve větším rozsahu než akademické studijní programy?
- PSP4. Jakým způsobem jsou realizovány profesně zaměřené programy? Dochází k uplatnění odborníků z praxe, zajišťování reflektovaných praxí atd.? Jsou odborníci z praxe skutečnými odborníky, nebo jsou spíše obcházeny kvalifikační požadavky stanovené pro akademické pracovníky? Byla posílena zpětná vazba od zaměstnavatelů a dalších externích subjektů při vytváření a úpravě profesně zaměřených studijních programů?
- PSP5. Vybírají si uchazeči či stávající studenti profesně zaměřené studijní programy z důvodu jejich odlišnosti od akademicky zaměřených studijních programů? Vnímají uchazeči profesní programy jako více či méně prestižní, více či méně náročné a více či méně kvalitní než akademické studijní programy?

Pro analýzu profesních studijních programů a zodpovězení evaluačních otázek byla využita následující data a informace, v členění na jednotlivé evaluační otázky:

1. Desk research relevantních legislativních a metodických dokumentů v oblasti profesních studijních programů. Desk research studijních programů. Pro posouzení jsou dle možností využity akreditační spisy vybraných studijních profesních programů³.
2. Skupinová diskuze (Focus Group) s garanty SP nebo s garanty předmětů či vedoucími kateder (změna předmětu v rámci profesního SP), odborníci z praxe.
3. Polostrukturované/hloubkové rozhovory s členy RVH, s prorektory/proděkany, případně s garanty vybraných SP.
4. Dotazníkový výzkum u studentů stávajících profesně zaměřených studijních programů, uchazečů.
5. Odborný workshop za účelem sběru dodatečných dat a potvrzení informací získaných předešlými analytickými aktivitami.

³ Za účelem zisku akreditačních spisů byla navázána spolupráce s NAÚ. Ten však neobdržel od vysokých škol souhlas k poskytnutí akreditačních spisů, vzhledem k tomu, že obsahují osobní údaje a informace, které vysoké školy považují za své know-how. Získání akreditačních spisů tak probíhalo individuálním způsobem s jednotlivými vysokými školami, což řešiteli umožnilo lépe vysvětlit opatření, která zamezí tomu, aby byly osobní a citlivé informace zneužity či zveřejněny. U některých vysokých škol i přesto přetrvával nesouhlas k poskytnutí těchto spisů. Těmto vysokým školám byl poskytnut přehled informací, které bylo v rámci řešení projektu nutné využít. Vysoké školy poté poskytly tyto konkrétní údaje, bez nutnosti poskytnutí kompletního akreditačního spisu.

4 Metodika realizace analýzy

4.1 Analýza vybraných profesně zaměřených studijních programů

Jedním z podkladů pro zpracování odpovědí na analytické otázky byla důkladná analýza vybraných profesně zaměřených studijních programů, které jsou akreditovány v rámci vysokých škol zapojených do spolupráce na analýze. Na základě provedených analýz a komunikace se spolupracujícími vysokými školami zpracovatel vydefinoval profesně zaměřené studijní programy, které byly v rámci řešení projektu předmětem bližší analýzy. Kompletní přehled vybraných profesně zaměřených studijních programů je uveden v příloze č. 1. Vzorek profesně zaměřených studijních programů reflektuje rozložení těchto studijních programů mezi jednotlivými vysokými školami zařazených do výzkumu. Dále je vzorek studijních programů sestaven na základě rozložení těchto studijních programů v základním souboru: (i) dle způsobu akreditace (NAÚ či IA), (ii) dle rozložení těchto studijních programů podle typu studia (bakalářský, navazující magisterský a magisterský), (iii) v neposlední řadě taktéž dle rozložení studijních programů do jednotlivých oblastí vzdělávání.

Prvním krokem pro vytvoření výzkumného vzorku bylo srovnání počtu akreditovaných studijních programů dle profilu. Z Tabulky 4.1 je zřejmé, že v rámci vybraného vzorku vysokých škol bylo 91,68 % studijních programů akreditováno jako akademicky zaměřené a 8,32 % jako profesně zaměřené. Při srovnání se základním souborem je patrné, že se rozložení studijních programů dle jejich profilu nijak zásadně neodchyluje od základního souboru, kde bylo rozložení 89,12 % vůči 10,81 %. Z těchto údajů vyplývá, že drtivá většina studijních programů byla akreditována jako akademicky zaměřená, a to jak v rámci výběru vysokých škol, tak i na úrovni všech vysokých škol.

Tabulka 4.1: Počet studijních programů dle jejich zaměření u vysokých škol zařazených do výzkumu

Typ studijního programu	Počet	Podíl z celku
Akademicky zaměřené SP	1 301	91,68 %
Profesně zaměřené SP	118	8,32 %
Celkem:	1 419	100,00 %

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

Dalším kritériem pro sestavení reprezentativního výzkumného vzorku bylo zohlednění způsobu akreditace profesně zaměřených studijních programů. V tomto kontextu se rozložení jednotlivých profesně zaměřených studijních programů dle způsobu akreditace v rámci vybraného vzorku vysokých škol rozchází s rozložením v rámci základního souboru, kde poměr činil 68 % ku 32 % ve prospěch akreditace prostřednictvím Národního akreditačního úřadu (viz Tabulka 4.2). Byť není rozdíl markantní, bylo rozložení studijních programů dle způsobu získání akreditace upraveno v souladu s rozložením v základním souboru.

Tabulka 4.2: Způsob získání akreditace studijních programů u vysokých škol zařazených do výzkumu

Typ akreditace	Akademický SP		Profesní SP	
	Počet	Podíl na celku	Počet	Podíl na celku
Institucionální akreditace	869	66,79 %	46	38,98 %
Národní akreditační úřad	432	33,21 %	72	61,02 %
Celkem:	1301	100,00 %	118	100,00 %

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

Pokud tedy vezmeme v potaz rozložení studijních programů dle způsobu akreditace v základním souboru (viz Tabulka 4.2), potom výzkumný vzorek by měl obsahovat 10 studijních programů akreditovaných v rámci institucionální akreditace a 23 studijních programů akreditovaných prostřednictvím Národního akreditačního úřadu (viz Tabulka 4.3).

Tabulka 4.3: Úprava výzkumného vzorku: kritérium způsob akreditace SP

Typ akreditace	Počet:	Podíl z celku:
Institucionální akreditace	10	31,70 %
Národní akreditační úřad	23	68,30 %
Celkem:	33	100,00 %

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

Tabulka 4.4 ukazuje rozložení studijních programů dle typu studia. Jak je patrné z tabulky, je rozložení profesně zaměřených studijních programů dle typu studia velmi podobné tomu, jaké vykazoval základní soubor.

Tabulka 4.4: Typ akreditovaných studijních programů u vysokých škol zařazených do výzkumu

Forma akreditovaného SP	Akademicky zaměřený SP		Profesně zaměřený SP	
	Počet	Podíl	Počet	Podíl
Bakalářský	540	41,51 %	90	76,27 %
Magisterský	36	2,77 %	1	0,85 %
Navazující magisterský	725	55,73 %	27	22,88 %
Celkem:	1301	100,00 %	118	100,00 %

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

Po zohlednění rozložení studijních programů dle typu studia v základním souboru (viz Tabulka 5.3) by výzkumný vzorek měl obsahovat 25 bakalářských studijních programů, 7 navazujících programů a 1 magisterský studijní program. Vzhledem k tomu, že ve vzorku spolupracujících škol je pouze jeden magisterský studijní program, nebude tento program do analýzy zahrnut, jelikož by nebylo možné zajistit anonymitu analýzy, zároveň tento typ programů tvoří zanedbatelnou část programů v řešených vysokých školách. Nezahrnutí magisterského programu do analýzy bylo schváleno MŠMT, přehled řešených programů dle formy je uveden v Tabulce 4.5.

Tabulka 4.5: Úprava výzkumného vzorku: kritérium typ studia

Forma akreditovaného SP	Počet studijních programů	
	Počet:	Podíl z celku (%)
Bakalářský	26	78,8 %
Navazující magisterský	7	21,2 %
Celkem:	33	100,00 %

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

Dalším důležitým kritériem pro vytvoření výzkumného vzorku je rozložení studijních programů dle oblastí vzdělávání. Jak ukazuje následující tabulka, v rámci vybraných vysokých škol je rozložení do jednotlivých oblastí vzdělávání rozdílné ve srovnání se základním souborem. Společným rysem je dominance oblasti vzdělávání 36 „Zdravotnické obory“, nicméně procentní zastoupení je o více než 10 procentních bodů větší než v případě základního souboru. Naopak např. v případě oblasti vzdělávání 5 „Ekonomické obory“ činil podíl na celkovém počtu studijních programů výrazně méně ve srovnání se základním souborem, a to o více než 13 procentních bodů. Jisté odlišnosti jsou patrné i v rozložení

studijních programů v rámci jednotlivých vzdělávacích oblastí dle typu studia, kdy v již zmiňované oblasti 5 nejsou akreditovány žádné studijní programy v navazujícím magisterském stupni studia.

Tabulka 4.6: Oblasti vzdělávání profesních studijních programů u vysokých škol zařazených do výzkumu

Oblast vzdělávání	Celkový počet studijních programů	Podíl	Bakalářský	Podíl	Navazující magisterský	Podíl
36 Zdravotnické obory	46	39,32 %	38	42,22 %	8	29,63 %
5 Ekonomické obory	9	7,69 %	9	10,00 %	0	0,00 %
19 Neučitelská pedagogika	7	5,98 %	6	6,67 %	1	3,70 %
14 Informatika	6	5,13 %	5	5,56 %	1	3,70 %
9 Filologie	7	5,98 %	6	6,67 %	1	3,70 %
24 Sociální práce	6	5,13 %	5	5,56 %	1	3,70 %
31 Umění	5	4,27 %	2	2,22 %	3	11,11 %
4 Doprava	4	3,42 %	3	3,33 %	1	3,70 %
2 Bezpečnostní obory	2	1,71 %	1	1,11 %	1	3,70 %
12 Historické vědy	6	5,13 %	4	4,44 %	2	7,41 %
27 Strojírenství, technologie a materiály	3	2,56 %	3	3,33 %	0	0,00 %
30 Učitelství	1	0,85 %	1	1,11 %	0	0,00 %
1 Architektura a urbanismus	4	3,42 %	2	2,22 %	2	7,41 %
13 Chemie	3	2,56 %	1	1,11 %	2	7,41 %
26 Stavebnictví	2	1,71 %	1	1,11 %	1	3,70 %
6 Elektrotechnika	2	1,71 %	1	1,11 %	1	3,70 %
11 Fyzika	2	1,71 %	1	1,11 %	1	3,70 %
28 Tělesná výchova a sport; kinantropologie	1	0,85 %	1	1,11 %	0	0,00 %
33 Vědy o Zemi	1	0,85 %	0	0,00 %	1	3,70 %
Celkem	117	100,0 %	90	100,0 %	27	100,0 %

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

V dalším kroku bylo nutné přizpůsobit rozložení studijních programů dle jednotlivých oblastí vzdělávání, a to v souladu se základním souborem. Pro širší analýzu v rámci této výzkumné oblasti je rozložení studijních programů dle vzdělávacích oblastí a typu studia následovné (viz Tabulka 4.7).

Tabulka 4.7: Rozložení studijních programů dle oblastí vzdělávání u vysokých škol zařazených do výzkumu

Oblast vzdělávání	Celkový počet studijních programů	Bakalářský	Navazující magisterský
36 Zdravotnické obory	9	7	2
5 Ekonomické obory	5	5	0
19 Neučitelská pedagogika	3	2	1
14 Informatika	3	2	1
9 Filologie	2	2	0
31 Umění	2	1	1
12 Historické vědy	2	1	1
1 Architektura a urbanismus	2	1	1
24 Sociální práce	1	1	0
4 Doprava	1	1	0
2 Bezpečnostní obory	1	1	0
27 Strojírenství, technologie a materiály	1	1	0
30 Učitelství	1	1	0

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

Tabulka 4.8 obsahuje celkové počty akreditovaných profesně zaměřených studijních programů dle typu studia napříč vybranými vysokými školami.

Tabulka 4.8: Počet profesně zaměřených studijních programů dle typu studia u vysokých škol zařazených do výzkumu

Vysoká škola	Počet SP		Bakalářský		Navazující		Magisterský	
	Počet:	(%)	Počet:	(%)	Počet:	(%)	Počet:	(%)
Slezská univerzita v Opavě	24	20,3 %	19	21,1 %	5	18,5 %	-	-
Univerzita Karlova	19	16,1 %	16	17,8 %	3	11,1 %	-	-
Masarykova univerzita	17	14,4 %	10	11,1 %	6	22,2 %	1	-
Západočeská univerzita v Plzni	13	11,0 %	11	12,2 %	2	7,4 %	-	-
České vysoké učení technické v Praze	9	7,6 %	5	5,6 %	4	14,8 %	-	-
Univerzita Pardubice	9	7,6 %	7	7,8 %	2	7,4 %	-	-
Vysoké učení technické v Brně	9	7,6 %	7	7,8 %	2	7,4 %	-	-
Technická univerzita v Liberci	7	5,9 %	6	6,7 %	1	3,7 %	-	-
Vysoká škola polytechnická Jihlava	5	4,2 %	5	5,6 %	0	0,0 %	-	-
Univerzita Hradec Králové	2	1,7 %	2	2,2 %	0	0,0 %	-	-
Akademie múzických umění v Praze	1	0,8 %	0	0,0 %	1	3,7 %	-	-
Vysoká škola logistiky, o.p.s.	3	2,5 %	2	2,2 %	1	3,7 %	-	-
Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze	0	0,0 %	0	0,00 %	0	0,00 %	-	-
Celkem	118	100 %	84	100 %	26	100 %	1	

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

Po zohlednění podílu jednotlivých vysokých škol na celkovém počtu akreditovaných profesně zaměřených studijních programů dle jednotlivých typů studia je rozložení studijních programů pro podrobnější analýzu následující:

Tabulka 4.9: Počet profesně zaměřených studijních programů dle typu studia u vysokých škol zařazených do výzkumu

Vysoká škola	Počet SP	Bakalářský SP	Navazující magisterský SP
Slezská univerzita v Opavě	7	6	1
Univerzita Karlova	5	4	1
Masarykova univerzita	4	3	1
Západočeská univerzita v Plzni	3	3	0
České vysoké učení technické v Praze	2	1	1
Univerzita Pardubice	3	2	1
Vysoké učení technické v Brně	3	2	1
Technická univerzita v Liberci	2	2	0
Vysoká škola polytechnická Jihlava	1	1	0
Univerzita Hradec Králové	1	1	0
Akademie múzických umění v Praze	1	0	1
Vysoká škola logistiky, o.p.s.	1	1	0
Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze	0	0	0

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

Posledním krokem bylo spárování počtu předpokládaných studijních programů u jednotlivých vysokých škol, typu studia, způsobu akreditace a oblastí s konkrétními studijními programy. Seznam profesně zaměřených studijních programů k hlubší analýze je součástí přílohy č. 1.

4.2 Realizace sběru a analýzy primárních dat

Kromě provedených analýz statistických dat a detailní analýzy vybraných profesně zaměřených studijních programů byla provedena také analýza vlastních primárních dat, která byla získána kombinací kvantitativních a kvalitativních metod spoluprací s vybranými vysokými školami (blíže viz kapitola č. 2).

4.2.1 Přehled zapojených respondentů do sběru primárních dat

V souladu s platným harmonogramem probíhal sběr primárních dat v období od 1. 7. 2021 do 31. 12. 2021. V následující tabulce je uveden anonymizovaný přehled respondentů jednotlivých aktivit sběru primárních dat.

Tabulka 4.10: Přehled provedených aktivit sběru primárních dat včetně popisu cílových skupin

Aktivita:	Popis:	Smluvní požadavky:	Naplnění:	Poznámka:
Individuální rozhovory (VŠ)	Šetření prostřednictvím individuálních rozhovorů s cílovou skupinou zástupců spolupracujících vysokých škol. V rámci rozhovorů byly řešeny všechny oblasti analýzy, tzn.: <ul style="list-style-type: none"> - Institucionální akreditace - Vnitřní systémy zajišťování a hodnocení kvality - Profesně zaměřené studijní programy 	50	60	K celkovému počtu zapojených respondentů lze připočítat také 19 zapojených skrze fokusní skupiny, jelikož ty nejsou v rámci SOD explicitně uvedeny. Celkem tako bylo v rámci aktivit zapojeno 79 zástupců vysokých škol.
Fokusní skupiny	Šetření prostřednictvím fokusních skupin s cílovou skupinou zástupců spolupracujících vysokých škol. V rámci rozhovorů byly řešeny všechny oblasti analýzy, tzn.: <ul style="list-style-type: none"> - Institucionální akreditace - Vnitřní systémy zajišťování a hodnocení kvality - Profesně zaměřené studijní programy 	-	19 osob v rámci 3 FS	Fokusní skupiny nejsou jako metoda explicitně uvedeny v rámci smlouvy k řešené analýze. Byly navrženy zpracovatelem, nicméně v průběhu realizace analýzy se objevily významné bariéry na straně vysokých škol pro jejich realizaci. Časové a organizační bariéry na straně VŠ byly limitem pro možnost setkání více osob v jeden konkrétní termín, proto byly osoby zapojeny prostřednictvím individuálních rozhovorů, i nad rámec počtu vymezeného v SOD pro tuto aktivitu. Ačkoliv při úvodních jednáních s vedením VŠ na úrovni rektorátů všechny zapojené školy s touto aktivitou souhlasily, u některých škol se objevila také nízká ochota k zapojení na straně fakult.
Individuální rozhovory (NAÚ)	Šetření prostřednictvím individuálních rozhovorů se zástupci Národního akreditačního úřadu. Cílem rozhovorů byla především témata akreditací, kvality žádostí o akreditace a přístup VŠ a NAÚ k profesně zaměřeným studijním programům.	7	7	V rámci realizace aktivity byly provedeny 2 rozhovory se zástupci Kanceláře NAÚ a 5 rozhovorů se zástupci hodnotitelů NAÚ.

Aktivita:	Popis:	Smluvní požadavky:	Naplnění:	Poznámka:
Individuální rozhovory (Praxe)	Šetření prostřednictvím individuálních rozhovorů s cílovou skupinou osob na straně institucí a subjektů, které poskytují místa na praxe pro studenty vysokých škol. Jedná se o mentory praxí, tzn. osoby, které se studentům na praxi věnují.	3	4	Respondenti byli vybráni na základě spolupráce s vysokými školami, tzn., že vysoké školy doporučily respondenty z řad svých spolupracujících organizací.
Dotazníkové šetření (VŠ)	Šetření s cílovou skupinou studentů vysokých škol. Předmětem šetření byla především následující témata: <ul style="list-style-type: none"> - Motivace a faktory volby studijního programu - Povědomí o profesně zaměřených studijních programech - Zapojení studentů do vnitřních systémů zajišťování kvality 	2 FS	2 347	V rámci parametrů projektu byla pro cílovou skupinu studentů a absolventů VŠ fokusní skupina, nicméně samotný návrh projektu umožňuje nahrazení fokusní skupiny dotazníkovým šetřením. Po dohodě s gestorem (MŠMT) bylo v rámci analýzy této možnosti využito a v rámci dotazníkového šetření bylo získáno celkem 2 347 odpovědí studentů a absolventů napříč spolupracujícími vysokými školami.
Dotazníkové šetření (SŠ)	Šetření s cílovou skupinou potenciálních uchazečů o studium na vysokých školách. Předmětem šetření byla především následující témata: <ul style="list-style-type: none"> - Motivace a faktory volby vysoké školy a studijního programu - Povědomí o profesně zaměřených studijních programech 	1 FS	113	V rámci parametrů projektu byla pro cílovou skupinu uchazečů o studium VŠ fokusní skupina, nicméně samotný návrh projektu umožňuje nahrazení fokusní skupiny dotazníkovým šetřením. Po dohodě s gestorem (MŠMT) bylo v rámci analýzy této možnosti využito a v rámci dotazníkového šetření bylo získáno celkem 113 odpovědí. Průzkum byl realizován ve spolupráci se středními školami, u kterých se předpokládá, že jejich absolventi budou ve větší míře pokračovat studiem na VŠ.

4.2.2 Popis použitých metod sběru primárních dat

V rámci sběru primárních dat v řešené oblasti byly využity následující výzkumné metody:

Polostrukturované rozhovory:

Metoda polostrukturovaných rozhovorů, která představuje diagnostickou techniku získu informací při přímé interakci s dotazovanými osobami. Rozhovory byly vedeny zkušeným tazatelem zpracovatele na základě předem připravených scénářů⁴, které byly vytvořeny v souladu s výzkumnými otázkami, jež byly stanoveny v zadávací dokumentaci. Podoba scénáře byla před zahájením sběru dat schválena ze strany MŠMT i TAČR. Zpracovatel garantuje, že jednotliví respondenti rozhovorů byli předem dostatečně informováni o jeho účelu a obsahu tak, aby byli schopni v rámci rozhovoru zodpovědět výzkumné otázky.

⁴ Kompletní verze scénářů pro polostrukturované rozhovory je uvedena v příloze č. 2 tohoto dokumentu.

Fokusní skupiny:

Fokusní skupiny (dále jen FS) byly organizovány formou řízené diskuze zúčastněných osob pod vedením zkušeného moderátora z výzkumného týmu. Pro fokusní skupinu byl předem sestaven scénář⁵, který pokrývá zkoumanou problematiku. Výzkumné otázky byly sestaveny tak, aby byl získán dostatek informací ke splnění cíle výzkumu. Každá fokusní skupina byla sestavena na 6 až 10 účastníků a trvání do 2 hodin. Dle dlouhodobých zkušeností zpracovatele s tímto typem výzkumu je dodržení těchto parametrů podmínkou pro její efektivní průběh. Zpracovatel garantuje, že všichni účastníci fokusních skupin byli předem dostatečně informováni o jejich účelu a obsahu tak, aby byli schopni se do diskuze efektivně zapojit.

Výhodou fokusních skupin je možnost otevření nových témat, která nebyla původně očekávána, ale jsou pro cíle výzkumu relevantní, a to v důsledku vzájemné interakce respondentů. Fokusní skupina také umožňuje sledovat stupeň souhlasu s výsledky a informacemi napříč vícero osobami, které se skupiny účastní a mají mezi sebou vzájemnou interakci.

Dotazníkové šetření

Metoda dotazníkového šetření byla využita pro sběr primárních dat od cílové skupiny studentů a uchazečů o studium na vysokých školách, jelikož je tato cílová skupina obtížněji dosažitelná prostřednictvím rozhovorů či fokusních skupin, zejména pokud mají být respondenti z různých studijních programů/fakult, což znemožňuje například uspořádání fokusní skupiny v rámci výuky. Pro účely dotazníkového šetření byl vytvořen stručný dotazník⁶ obsahující lehce srozumitelné otázky zaměřené na řešenou problematiku profesně zaměřených studijních programů. Dotazník byl zpracován v podobě elektronického formuláře, přičemž respondentům byl distribuován odkaz na webovou verzi dotazníku, kde respondenti dotazník vyplnili. Odpovědi se tímto způsobem rovnou zaznamenávají do připravené datové matice a jsou tak připraveny k vyhodnocení. Před samotným vyhodnocením byly z datové matice odstraněny případné neplatné odpovědi. Vyhodnocení dotazníkového šetření bylo provedeno prostřednictvím matematicko-statistických metod ve statistickém programu SPSS a bylo využito k sestavení odpovědí na řešené analytické otázky.

⁵ Kompletní verze scénáře pro fokusní skupiny je uvedena v příloze č. 3 tohoto dokumentu.

⁶ Dotazník použitý v rámci této aktivity je uveden v příloze č. 4. Dotazník obsahuje otázky také pro řešení ostatních oblastí v rámci projektu, tzn. systémů vnitřní kvality a institucionální akreditace.

4.3 Realizace odborného workshopu

V závěru realizace analýzy se konal odborný workshop, na kterém byly s relevantními experty řešeny průběžné výstupy analýz. Celkem se tohoto workshopu, který proběhl dne 30. 3. 2022 v online prostředí, zúčastnilo 20 osob. Účastníci workshopu dostali možnost zpracovateli analýzy zaslat dodatečné připomínky a podněty do 14. 4. 2022. Tyto případné dodatečné informace a podněty byly do výsledků analýzy zapracovány v posledním kvartále řešení analýzy. Přehled skupin účastníků workshopu je uveden v následující tabulce:

Tabulka 4.11: Účastníci odborného workshopu

Skupina účastníků	Počet
Zástupci zpracovatele analýzy	4
Zástupci MŠMT	2
Zástupci vysokých škol	14
Celkem:	20

5 Souhrn výsledků analýzy v oblasti profesně zaměřených studijních programů

Na základě provedených analytických činností, které jsou uvedeny výše, byly zodpovězeny jednotlivé analytické otázky. Negativní zjištění byla zpracována do přehledu problémových oblastí, na který navazují doporučení k jejich řešení. Součástí výsledků je také souhrn dobré praxe, identifikované v rámci průzkumu vybraných vysokých škol, které v rámci analýzy spolupracovaly s řešiteli.

5.1 Vyhodnocení analytických otázek

Tato kapitola obsahuje odpovědi na analytické otázky vymezené zadáním projektu. Odpovědi jsou zpracovány ve formě stručných výroků podpořených textovým shrnujícím zdůvodněním a identifikovanou vazbou na problémy k řešení a navrhovaná opatření. Zároveň podkapitoly obsahují vyhodnocení podkladových dat, pokud jsou pro danou analytickou otázku relevantní.

5.1.1 Nabídka profesně zaměřených studijních programů na vysokých školách

Tabulka 5.1: Řešení analytické otázky PSP1⁷

Analytická otázka:	<i>PSP1: Rozšířily vysoké školy nabídku studijních programů do oblasti profesně zaměřených studijních programů? Na jakých školách a typech škol existují profesně zaměřené studijní programy? Jaké jsou pro ně typické vzdělávací oblasti?</i>
Odpověď na AO:	K rozšiřování nabídky profesně zaměřených studijních programů na vysokých školách dochází, nicméně tento typ programů pořád představuje daleko menší část než v případě programů akademických. Největší podíly profesně zaměřených studijních programů mají menší vysoké školy regionálního charakteru a soukromé vysoké školy. Typickými vzdělávacími oblastmi pro tento typ programů jsou Zdravotnické obory a Ekonomické obory.
Zdůvodnění odpovědi:	<p>Z výsledků analytických činností lze konstatovat, že skutečně došlo k rozšíření nabídky profesně zaměřených studijních programů. Nelze však z dostupných dat jednoznačně kvantifikovat, jak velká část aktuálně akreditovaných profesně zaměřených studijních programů skutečně vznikla díky jejich zavedení v rámci řešené novely, jelikož řada profesně zaměřených studijních programů navazuje na předchozí studijní obory, které sice naplňovaly definici profesně zaměřeného studijního programu, členění na akademický a profesně zaměřený studijní program však v té době ještě neexistovalo. Rozlišování studijních programů na akademické a profesní je sledováno až od řešené novely, data jsou tak dostupná až od doby její platnosti. Kvantitativní vývoj počtu podílu profesních programů je tak nutné sledovat průběžně, vzhledem k délce období, na které jsou programy akreditovány, lze případné změny v tomto podílu sledovat v delším časovém horizontu. Ke dni poskytnutí dat ze strany MŠMT (15. 1. 2021) představovaly profesně zaměřené studijní programy cca 11 % studijních programů na vysokých školách.</p> <p>Na základě provedených kvalitativních šetření s vysokými školami však byly identifikovány nově vzniklé studijní programy profesního zaměření, které byly vytvořeny na základě poptávky ze strany zaměstnavatelů a na základě školami provedených analýz trhu. Lze tak předpokládat, že dochází k rozvoji programů zaměřených na profesní profil absolventa (bližší informace k tomu, co vede VŠ k akreditaci profesních programů, jsou uvedeny v odpovědi na otázky PSP2).</p> <p>Z dostupných dat byl analyzován podíl profesních programů proti celkovému počtu studijních programů (bez doktorských SP), ke školám s nejvyšším podílem těchto programů patří v rámci veřejných vysokých škol následující:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích (100 % PSP)▪ Vysoká škola polytechnická Jihlava (100 % PSP)▪ Slezská univerzita v Opavě (53 % PSP)▪ Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně (28 % PSP)▪ Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (23 % PSP)▪ Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (21 % PSP)

⁷ Kód „PSP“ byl vybrán pro identifikaci otázek zaměřených na oblasti profesně zaměřených studijních programů.

<ul style="list-style-type: none"> Nad 10 % profesně zaměřených studijních programů mají také Západočeská univerzita v Plzni, Univerzita Pardubice, Ostravská univerzita a Mendelova univerzita v Brně. <p>Profesně zaměřené studijní programy jsou akreditovány také na soukromých vysokých školách. U většiny z nich mají profesní programy 100% podíl na všech akreditovaných studijních programech, nebo tento podíl výrazně převyšuje programy akademické.</p> <p>Z celkové statistiky nově akreditovaných studijních programů na vysokých školách v Česku vyplývá, že profesně zaměřené studijní programy jsou doménou především menších vysokých škol především s regionálním významem, či soukromých vysokých škol.</p> <p>Typickými oblastmi vzdělávání pro profesně zaměřené obory jsou oblasti 36 Zdravotnické obory (celkem 81 programů) a oblasti 5 Ekonomické obory (celkem 63 programů). V případě zdravotnických programů je toto číslo spojeno s požadavky na regulovaná povolání, viz odpověď na analytickou otázku PSP2.</p>	
Identifikované problémy:	PSP.A3; PSP.B1; PSP.B2
Vazba na navržená doporučení:	A.A; B.A; B.B; B.C

Tabulka 5.2 zachycuje počet a procentní podíl profesních studijních programů na celkovém počtu akreditovaných studijních programů v rámci všech vysokých škol v České republice. K datu 15. 1. 2021 bylo akreditováno celkem 281 profesně zaměřených studijních programů, což představuje podíl 10,8 % na celkovém počtu studijních programů v bakalářském, navazujícím magisterském a magisterském typu studia. Data ukazují na fakt, že se jedná zatím o signifikantně menší skupinu v rámci všech studijních programů, které mohou být na vysokých školách akreditovány a následně uskutečňovány a vysoké školy tak jednoznačně upřednostňují vytváření akademicky zaměřených studijních programů.

Tabulka 5.2: Počet studijních programů dle jejich zaměření

Typ studijního programu:	Počet:	Podíl z celku:
Akademicky zaměřené studijní programy	2 318	89,2 %
Profesně zaměřené studijní programy	281	10,8 %
Celkem:	2 599	100,0 %

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

Tabulka 5.3 zachycuje rozložení akreditovaných studijních programů do jednotlivých typů studia (bakalářský, navazující magisterský a magisterský) dle profilu studijního programu. V případě profesně zaměřených studijních programů byly tři čtvrtiny studijních programů akreditovaných pro bakalářský stupeň studia a 22,8 % pro navazující magisterský stupeň studia. Na první pohled je tak patrný rozdíl mezi profesně a akademicky zaměřenými studijními programy, kdy v případě akademicky zaměřených studijních programů byl zaznamenán vyšší podíl akreditovaných studijních programů pro navazující magisterský stupeň. Společným rysem pro oba profily studijních programů je zanedbatelný podíl magisterských studijních programů.

Tabulka 5.3: Počet studijních programů dle jejich typu

Typ studia akreditovaného SP	Akademicky zaměřený SP		Profesně zaměřený SP	
	Počet	Podíl	Počet	Podíl
Bakalářský	1 037	44,8 %	211	75,1 %
Magisterský	56	2,4 %	6	2,1 %
Navazující magisterský	1 225	52,8 %	64	22,8 %
Celkem:	2 318	100,00 %	281	100,00 %

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

Ze srovnání relativních hodnot zastoupení profesně zaměřených studijních programů je patrné, že je tento typ programů ve větší míře zastoupen na menších vysokých školách regionálního významu, velké univerzity stále preferují studijní programy akademického typu. Přehled počtů profesně zaměřených studijních programů na veřejných vysokých školách je uveden v následující tabulce:

Tabulka 5.4: Počty profesních studijních programů na veřejných vysokých školách

Vysoká škola	Celkem SP	Celkový počet profesních SP	Podíl profesních SP (%)
Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích	8	8	100,0
Vysoká škola polytechnická Jihlava	5	5	100,0
Slezská univerzita v Opavě	45	24	53,3
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně	58	16	27,6
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	87	20	23,0
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem	38	8	21,1
Západočeská univerzita v Plzni	89	13	14,6
Univerzita Pardubice	67	9	13,4
Ostravská univerzita	111	14	12,6
Mendelova univerzita v Brně	66	7	10,6
Vysoké učení technické v Brně	101	9	8,9
Technická univerzita v Liberci	83	7	8,4
České vysoké učení technické v Praze	121	9	7,4
Masarykova univerzita	302	17	5,6
Česká zemědělská univerzita v Praze	97	4	4,1
Univerzita Karlova	484	19	3,9
Vysoká škola ekonomická v Praze	60	2	3,3
Akademie múzických umění v Praze	30	1	3,3
Univerzita Hradec Králové	81	2	2,5
Vysoká škola chemicko-technologická v Praze	55	1	1,8
Univerzita Palackého v Olomouci	269	2	0,7

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

Profesně zaměřené studijní programy jsou ve velké míře preferovány soukromými vysokými školami. To je dáno především jejich zaměřením, kdy je cílem soukromých škol připravit své absolventy na výkon konkrétních povolání. Přehled počtů profesně zaměřených studijních programů na soukromých vysokých školách je uveden v následující tabulce:

Tabulka 5.5: Počty profesních studijních programů na soukromých vysokých školách

Soukromá vysoká škola	Celkem SP	Celkový počet profesních SP	Podíl profesních SP (%)
AMBIS vysoká škola, a.s.	6	6	100,0
Moravská vysoká škola Olomouc, o.p.s.	6	6	100,0
Unicorn Vysoká škola s.r.o.	6	6	100,0
Vysoká škola obchodní v Praze	6	6	100,0
Filmová akademie Miroslava Ondříčka v Písku, o.p.s.	4	4	100,0
Vysoká škola kreativní komunikace, s.r.o.	4	4	100,0
Vysoká škola hotelová v Praze 8, spol. s r.o.	3	3	100,0
Vysoká škola logistiky o.p.s.	3	3	100,0
Vysoká škola zdravotnická, o.p.s.	3	3	100,0

Soukromá vysoká škola	Celkem SP	Celkový počet profesních SP	Podíl profesních SP (%)
NEWTON College, a.s.	2	2	100,0
Vysoká škola ekonomie a managementu, a.s.	2	2	100,0
Vysoká škola obchodní a hotelová s.r.o.	2	2	100,0
AKADEMIE STING, o.p.s.	1	1	100,0
Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, s.r.o.	1	1	100,0
Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú.	1	1	100,0
Vysoká škola podnikání a práva, a.s.	10	9	90,0
ŠKODA AUTO VYSOKÁ ŠKOLA o.p.s	6	4	66,7
Univerzita Jana Amose Komenského Praha s.r.o.	5	3	60,0
Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha	4	2	50,0
CEVRO Institut, z.ú.	11	5	45,5
Vysoká škola PRIGO, z.ú.	6	2	33,3
Anglo-americká vysoká škola, z.ú.	3	1	33,3
Vysoká škola finanční a správní, a.s.	18	1	5,6
Metropolitní univerzita Praha, o. p. s.	20	1	5,0

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021

Z pohledu oblastí vzdělávání jsou profesně zaměřené studijní programy akreditovány především v oblasti 36 Zdravotnické obory. Zde toto vychází z legislativních podmínek Ministerstva zdravotnictví, které stanovují požadavky na podobu studijních programů připravujících absolventy na výkon regulovaných povolání. Další oblastí vzdělání s vyšším výskytem profesně zaměřených programů je oblast 5 Ekonomické obory. Kompletní přehled je uveden v následující tabulce:

Tabulka 5.6: Oblasti vzdělávání profesních studijních programů

Oblast vzdělávání	Celkový počet studijních programů
36 Zdravotnické obory	81
5 Ekonomické obory	63
31 Umění	17
19 Neučitelská pedagogika	14
14 Informatika	14
24 Sociální práce	13
9 Filologie	11
2 Bezpečnostní obory	11
4 Doprava	10
12 Historické vědy	6
27 Strojírenství, technologie a materiály	5
30 Učitelství	5
37 Zemědělství	4
1 Architektura a urbanismus	4
13 Chemie	4
26 Stavebnictví	4
18 Mediální a komunikační studia	3
22 Právo	3
6 Elektrotechnika	3
11 Fyzika	2
17 Matematika	1

Oblast vzdělávání	Celkový počet studijních programů
20 Politické vědy	1
28 Tělesná výchova a sport; kinantropologie	1
33 Vědy o Zemi	1

Zdroj: MŠMT, Registr VŠ a uskutečňovaných SP k 15. 1. 2021.

5.1.2 Motivace a bariéry akreditace profesně zaměřených studijních programů

Tabulka 5.7: Řešení analytické otázky PSP2

Analytická otázka:	<i>PSP2: Co vysoké školy motivuje k akreditaci studijních programů v profesním profilu, a co je od toho naopak odrazuje? Co by napomohlo vyššímu využívání profesního profilu u programů, které připravují absolventy pro konkrétní povolání a jsou zaměřené na rozvoj profesních kompetencí, ale v současnosti jsou akreditované jako akademické?</i>
Odpověď na AO:	Motivace vysokých škol k akreditaci profesně zaměřených studijních programů je různá, nejčastějším důvodem je historické profesní zaměření programů ještě před zavedením řešené novely, dále nutnost profesního zaměření daná podmínkami pro regulovaná povolání nebo poptávkou zaměstnavatelů i studentů po studijních programech připravujících absolventy na výkon konkrétních povolání. Bariérou je určité stigma méněcennosti profesních studijních programů vycházející z nedostatku informací o jejich podstatě a budoucím vývoji, zároveň se objevují také bariéry formálního, organizačního a finančního rázu. Právě kombinací vhodných opatření na úrovni metodické, informační a dle možnosti i finanční může být potenciálně dosaženo řešení těchto problémů a bariér.
Zdůvodnění odpovědi:	<p>Z pohledu motivace vysokých škol k akreditaci profesně zaměřených studijních programů lze identifikovat tři hlavní důvody k akreditaci těchto programů:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Studijní programy historicky splňují definici profesně zaměřených studijních programů: Jedná se o studijní programy, které měly vlastnosti profesních programů již před řešenou novelou zákona, tzn. zavedením definice profesních programů. Při transformaci původních oborů na studijní programy nebylo nutné dělat výraznější změny, aby byly podmínky profesních programů splněny. Nově akreditované studijní programy tak byly přirozeně realizovány jako profesní. Vysoké školy v tomto případě pro novou akreditaci těží z vlastní minulosti, tzn., že využívají již zavedené systémy praktické výuky a studentských praxí, zapojení odborníků z praxe a spolupráci se zaměstnavateli budoucích absolventů. ▪ Studijní programy jsou určeny pro regulovaná povolání: Jedná se o studijní programy, které mají jakožto regulovaná povolání řadu náležitostí danou legislativními normami a regulujícím orgánem, například v podobě Ministerstva zdravotnictví. Tyto normy upravují množství praxe, profil absolventa, samotný obsah programu atd. Vysoké školy proto tyto programy akreditují jako profesní, protože jejich profesní forma vychází z těchto legislativních požadavků. ▪ O profesně zaměřené programy je zájem ze strany zaměstnavatelů: Jedná se o skupinu programů, které jsou většinou nově akreditovány a jejichž potřeba vzešla od potenciálních zaměstnavatelů absolventů. Vysoké školy tuto potřebu vyhodnocují na základě vlastních zkušeností s realizací těchto studijních programů, realizace průzkumů trhu a vlastní komunikace se zaměstnavateli s potenciálem zaměstnat budoucí absolventy. <p>Co se týče formální stránky případné motivace škol k realizaci profesně zaměřených studijních programů, nelze tvrdit, že do určité míry „zjednodušené“ požadavky na náležitosti profesních programů (například nižší požadavek na akademický titul garanta studijního programu či tvůrčí činnost pracoviště) by byly motivací, proč tyto studijní programy akreditovat jako profesní, pokud nesplňují nároky na akademicky zaměřené studijní programy. Naopak, některé formální náležitosti jsou stále v případě profesních programů limitem pro jejich masovější akreditaci, což je uvedeno dále v textu.</p> <p>Zájem o akreditaci profesních studijních programů na straně vysokých škol je negativně ovlivňován řadou skutečností, v následujícím přehledu jsou stručně popsány jednotlivé vlivy identifikované prostřednictvím provedených analytických aktivit.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stigma profesního studijního programu: Zejména vedení veřejných vysokých škol univerzitního typu a jejich součástí považují profesní studijní programy za programy méněcenné a pokud tyto programy otvírají, tak o nich zpravidla nehovoří jako o profesně zaměřených, jinými slovy řečeno, studijní programy jsou uváděny bez jejich rozlišování na akademicky či profesně zaměřené. Málokterá vysoká škola je ochotna přiznat, že by v budoucnu

chtěla na profesních studijních programech postavit svůj systém vzdělávání, neboť se obává poklesu prestiže. Tyto obavy však nejsou příliš oprávněné, neboť veřejnost v tomto okamžiku nevnímá rozdíl mezi profesním a akademickým studijním programem.

- **Nejistota budoucího vývoje:** Vychází z výše uvedené stigmatizace profesních studijních programů. Vedoucí představitelé jednotlivých VŠ i fakult cítí určitou nejistotu, která vychází z pocitu, že pokud na univerzitě výrazně vzroste počet profesních studijních programů, mohou se objevit snahy převést danou vysokou školu z kategorie univerzitní vysoké školy do kategorie neuniverzitní VŠ. Opět je to obava zcela zbytečná, jelikož rozlišení univerzitní a neuniverzitní vysoké školy na podílu profesně zaměřených programů nikterak nezávisí (to je dáno existencí doktorského studia). Tento případný proces je krokem poměrně komplikovaným a k jeho realizaci by bylo zapotřebí změny zákona, což je v současné době nepředstavitelné, a není o toto zájem.
- **Zajištění praxe zejména u „masových“ studijních programů:** Problém spojen s tím, že v případě velkých či také masových studijních programů (týká se zejména ekonomických studijních programů) může univerzita vzniknout problém spojený se zajištěním relevantních praxí pro studenty daného studijního programu. Vyjdeme-li z předpokladu, že profesní studijní programy by měly být postaveny na tom, že praxe nemá mít pouze formální charakter, ale naopak má přispívat k získání potřebných znalostí, které by měly být jedním ze základních atributů těchto studijních programů, pak je zřejmé, že v případě studijních programů, v jejichž rámci studuje v jednom ročníku 100 a více studentů, může být zajištění kvalitní praxe jistým problémem, přičemž tento problém bude výraznější především u vysokých škol, které působí mimo taková centra jako jsou Praha, Brno či Ostrava.
- **Komplikovaná spolupráce s praxí:** Je třeba si uvědomit, že existence profesních studijních programů je spojena nejen s nutností zajistit studentům odbornou praxi, ale také s nutností angažovat v rámci výukového procesu odborníky z praxe, což se může jevit jako poměrně problematické, neboť tato spolupráce nemůže být deklarována pouze „na papíře“, ale musí být podložena uzavřením smluv o spolupráci, popř. vyjádřením ochoty uzavřít s daným odborníkem v budoucnu pracovní smlouvu. Ačkoliv se to může jevit jako nepravděpodobné, získání takových odborníků, kteří by byli schopni studentům předat své znalosti ve formě, která je pro studenty „stravitelná“ není věcí jednoduchou, neboť ochota těchto lidí zapojit se do výukového procesu je značně malá, a to jak z důvodu finančních, tak časových, resp. z důvodu jejich neochoty „postavit se za katedru“. V některých případech je toto řešeno částečným zapojením odborníků z praxe, tzn., že cvičení vede akademický pracovník, který si do hodin zve hosty z praxe. V těchto případech však může přetrvávat problém s nejistotou ohledně dlouhodobosti této spolupráce. Jistou roli zde má také problém vzájemného vnímání akademické a podnikatelské sféry, kdy tyto dva zcela odlišné světy k sobě hledají cestu jen velmi obtížně.
- **Formální náležitosti profesních programů:** Problémem i přes určité zjednodušení zůstává hodnocení personálního zajištění při akreditacích či hodnocení profesních studijních programů, u kterého je stále brán důraz například na odpovídající publikační činnost zejména ve vědeckých časopisech, kterou odborníci z praxe disponují jen v málo případech. Osoby pro personální zajištění jsou hodnoceny podle vědecké činnosti, ale už například není brána odborná komerční činnost, kterou může škola vykonávat v daném oboru a která může představovat důkaz o praktických, ale i s tím souvisejících teoretických zkušenostech jednotlivých osob. Přitom v profesně zaměřených programech by mělo jít právě o toto praktické uplatnění v daném oboru.
- **Finanční náležitosti realizace profesních programů:** Limitem pro realizaci profesních programů je v případě některých vysokých škol absence dostatku finančních prostředků na zajištění dostatečného množství odborníků z praxe a „supervizorů“ praxe. To samé platí pro odborníky z praxe, kteří mají v daném studijním programu zabezpečovat výuku. Často se tyto odborníky daří zajišťovat především díky dobrým osobním vazbám či díky tomu, že se jedná například o absolventy univerzity, ne vždy jsou však tyto vazby dostupné. Finance se však netýkají pouze zajištění odborníků z praxe, ale především zajištění materiálového a přístrojového zařízení. Často je pro praktickou výuku ve škole potřeba nákladných zařízení či softwarů, které vzhledem k rychlému technologickému pokroku často zastarávají. Do určité míry se daří školám tyto potřeby pokrývat z dotačních titulů (především OP VVV), v těchto případech však pořád existuje riziko, že školy nebudou schopny finance získat a nebudou moci přizpůsobit praktickou výuku aktuálním požadavkům trhu.

Pro řešení výše uvedených problémů s cílem zajištění vyššího využívání profesního profilu studijních programů je vhodné se zaměřit na následující oblasti:

- Detailně zpracovat definice profesně zaměřených studijních programů a efektivně tyto definice interpretovat vysokým školám.
- Prostřednictvím efektivní a věcně správné komunikace změnit pohled vysokých škol na profesně zaměřené studijní programy a odstranit tak stigma s nimi spojené. Jasná deklarace MŠMT k budoucímu vývoji a podpoře profesních studijních programů pro eliminaci nejistoty vysokých škol z budoucího vývoje v této oblasti.

- Zvážit možnosti posílení finančních zdrojů zaměřených na realizaci profesně zaměřených studijních programů (realizace praxí, potřeba technického a materiálového vybavení pro praktickou výuku, zajištění odborníků z praxe do výuky apod.).
- Zvážit možnosti vytvoření fondu na podporu profesních studijních programů na straně vedení univerzit a zahrnutí profesních studijních programů do skupiny programů, po nichž je společenská poptávka, což by následně vedlo k jejich dotování ze strany MŠMT. Zahrnutí daného ukazatele mezi ukazatele K, dle něž jsou veřejným vysokým školám přidělovány finanční prostředky na základě indikátorů kvality a výkonu.
- Realizovat kroky k využití potenciálu zisku dostupné finanční podpory vysokými školami (např. Program na podporu strategického řízení vysokých škol; Centralizovaný rozvojový program; Národní plán obnovy).

Jednotlivé problémy k řešení a návrh opatření je ve větším detailu uveden v kapitolách 4.3 a 4.4 tohoto dokumentu.

Identifikované problémy:	PSP.A1; PSP.A2; PSP.B1; PSP.B2; PSP.D1; PSP.D2
Vazba na navržená doporučení:	A.A; A.B; B.A; B.B; B.C

5.1.3 Naplňování definice a standardu profesně zaměřených studijních programů

Tabulka 5.8: Řešení analytické otázky PSP3

Analytická otázka:	<i>PSP3: Odpovídají profesně zaměřené studijní programy definici a standardům tohoto typu studijního programu a očekáváním na něj kladeným? Odlišují se profesní programy substantivně od akademických studijních programů jak v metodách výuky, tak v profilu absolventa a vymezení cílů učení? Podporují skutečně profesně zaměřené studijní programy zvládnutí praktických dovedností potřebných k výkonu povolání ve větším rozsahu než akademické studijní programy?</i>
Odpověď na AO:	Studijní programy profesního typu se od akademických odlišují, je patrné zaměření na přípravu absolventů na výkon určité profese, s čímž souvisí podoba programů v oblasti praktické výuky včetně studentských praxí, s podporou teoretické výuky potřebné pro zvládnutí praktických dovedností. Nutno však podotknout, že u řady studijních programů je rozdílová hranice mezi akademickým a profesním programem nejasná. V těchto případech se vysoké školy přiklání k akademickému profilu. S nejasností této hranice se často nepotýkají pouze samotné vysoké školy, ale například také hodnotitelé Národního akreditačního úřadu.
Zdůvodnění odpovědi:	<p>Dle provedené analýzy lze souhlasit s tvrzením, že se profesně zaměřené studijní programy skutečně odlišují od programů akademických. V rámci profesních studijních programů je oproti akademickým kladen důraz především v následujících oblastech:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Důraz na praxe studentů, mnohdy svým rozsahem přesahující minimální hranici stanovenou příslušnými standardy, kdy tato délka praxe vychází právě z potřeby pokrytí všech aktivit pro výkon dané profese. ▪ Důraz na praktickou výuku v rámci výuky přímo na vysoké škole. ▪ Obsah teoretických předmětů je stanoven na takovou úroveň, která je potřebná pro aplikaci v rámci praktických činností relevantní profese. ▪ Cílem je připravit absolventa na výkon určené profese v konkrétním oboru. ▪ Snaha o provázání závěrečných prací (bakalářských a diplomových) s praktickými případy, ideálně ve spojení se studentskou praxí realizovanou v rámci studia. Řešení konkrétních případů aplikovatelných do praxe. <p>V rámci analýzy byly identifikovány také případy, kdy vysoké školy považují rozdíl mezi akademickými a profesními programy za nejasný. Zmiňovány jsou například programy, které obsahují praktickou výuku splňující příslušný standard, tak i značný objem teoretické přípravy. Vysoké školy se poté přiklání spíše k akademicky zaměřeným programům, mimo jiné také kvůli určitému negativnímu pohledu na prestiž škol s profesními programy (blíže viz odpověď na analytickou otázku PSP2). Objevují se také případy, kdy vysoká škola považuje svoje programy za vysoké programy připravující studenty k výkonu určité profese, nicméně k tomu nepotřebují tolik praktické výuky, jako udávají příslušné standardy (buď není tolik hodin praxe potřeba, nebo je pro ně lepší realizovat praktickou výuku v rámci školy, např. ve vlastních laboratořích, kde navíc mají větší kontrolu nad kvalitou praktické výuky). Programy jsou akreditovány jako akademické, ačkoliv primárně cílí na přípravu na konkrétní profesi.</p>

Zároveň se u některých respondentů objevuje názor, že i akademicky zaměřený studijní program připravuje většinu studentů na praxi, jelikož nejde předpokládat, že bude většina absolventů působit ve vědě a výzkumu. Z dosavadních výsledků analýzy je patrné nedostatečné pochopení vlastností a nastavení profesních programů ze strany části vysokých škol. To je však do určité míry způsobeno nejasnou definicí rozdílů mezi akademickými programy a profesními programy, jelikož se s tímto potýkají nejen zástupci vysokých škol, ale například také hodnotitelé NAÚ, kteří mají profesní programy v rámci procesu akreditace hodnotit.	
Identifikované problémy:	PSP.A3
Vazba na navržená doporučení:	A.A

5.1.4 Realizace profesně zaměřených studijních programů

Tabulka 5.9: Řešení analytické otázky PSP4

Analytická otázka:	<i>PSP4: Jakým způsobem jsou realizovány profesně zaměřené programy? Dochází k uplatnění odborníků z praxe, zajišťování reflektovaných praxí atd.? Jsou odborníci z praxe skutečnými odborníky, nebo jsou spíše obcházeny kvalifikační požadavky stanovené pro akademické pracovníky? Byla posílena zpětná vazba od zaměstnavatelů a dalších externích subjektů při vytváření a úpravě profesně zaměřených studijních programů?</i>
Odpověď na AO:	Odborníci z praxe jsou do výuky zapojováni, celá tato oblast však obsahuje řadu bariér a limitů, se kterými se vysoké školy potýkají, ať už z oborového, formálního, či finančního hlediska. Důraz na reflektované praxe se v rámci vysokých škol postupně zvyšuje, vysoké školy k tomuto v minulosti využily například i dostupnou dotační podporu. Potenciálním slabým místem jsou mentorské dovednosti poskytovatelů praxe. Při tvorbě profesně zaměřených studijních programů vysoké školy spolupracují se zaměstnavateli, objevují se i případy programů, jejichž motivace ke vzniku vychází především ze zájmu zaměstnavatelů o budoucí absolventy.
Zdůvodnění odpovědi:	<p>Budoucí zaměstnavatelé a další odborníci z praxe jsou v mnoha případech zapojováni již do tvorby profesních studijních programů. Jak již bylo zmíněno, existují také studijní programy, které jsou přímou reakcí na požadavky těchto subjektů (více viz odpověď na otázku PSP2). Spolupráce s těmito subjekty však probíhá po celé období realizace programu a přispívá jak k drobným úpravám struktury studijních programů, tak, v případě zásadnějších změn, při reakreditacích.</p> <p>Odborníci z praxe jsou do realizace profesně zaměřených programů zapojováni dle pravidel uvedených v požadavcích akreditace. Odborníci se reálně na výuce podílejí, přesto však byly identifikovány potenciální bariéry v aktuálním nastavení tohoto systému:</p> <ul style="list-style-type: none"> U profesně zaměřených programů existuje riziko fluktuace vyučujících v pozici odborníka z praxe, kteří tuto činnost vykonávají paralelně se svým zaměstnáním a mnohdy nejsou schopni či ochotni působit na univerzitě dlouhodobě. Změna vyučujících s sebou samozřejmě nese potřebu dalších změn jako například změn v oblasti studijních opor apod. Akreditace jsou udělovány až na období 10 let. U škol však panují obavy, zda dokážou odborníky z praxe, kteří jsou v akreditacích uvedeni, udržet po celé toto období. Vzhledem k tomu, že většina profesních programů běží pouze několik let (navíc ne všechny byly akreditovány hned po vstupu řešené novely v platnost), nejsou tyto problémy zatím časté a pro vyhodnocení tohoto aspektu bude zapotřebí delší časové období. Nicméně se v rámci analýzy objevily i případy, kdy daný předmět ve skutečnosti vyučuje jiný odborník z praxe než ten, který je uveden v akreditaci. Vysoké školy by uvítaly v této oblasti větší míru flexibility pro změny, zejména ve výše uvedeném personálním zabezpečení. Problematika odborníků z praxe je také spojena s financemi, a to zejména v oborech, kde běžné mzdy či platy výrazně převyšují částky, které mohou tito odborníci za činnost na VŠ získat. Odborníci z praxe tak na vysokých školách velmi často působí na základě osobních vazeb s akademickými pracovníky. Formální požadavky také limitují například využití odborníků z praxe jakožto garantů předmětů, například vzhledem k požadavku na publikační činnost, kterou mnohdy tyto osoby buď nevykazují vůbec, nebo je nedostatečně kvalitní. Ta je přitom požadována i u předmětů, které jsou ryze praktické, a osoba z praxe se jeví jako ideální kandidát kvůli praktickým zkušenostem a ne kvůli publikační činnosti. <p>Z definice profesně zaměřených programů vychází, že oproti akademicky zaměřeným studijním programům je časová dotace odborné praxe výrazně větší. Analytická zjištění v této oblasti jsou uvedena v následujícím přehledu:</p>

- Rozsah praxe v rámci profesně zaměřených programů se mezi jednotlivými školami a oblastmi zaměření liší. Existuje velká část studijních programů, kde rozsah praxí přesahuje minimální hodnotu 12 týdnů u bakalářských studijních programů. Důvodem je potřeba vyšší dotace hodin praxe pro získání potřebných znalostí pro výkon povolání, u některých oborů dokonce umocněná požadavky kladenými na regulovaná povolání.
- Většina studijních programů má praxe v rámci studia umístěny v pevných termínech tak, aby nedocházelo ke kolizím s praktickou výukou. Přesto však může k takovým případům ojediněle docházet.
- Existuje několik přístupů k tomu, jakým způsobem jsou praxe studentům zajišťovány. Převažují dlouhodobé spolupráce vysokých škol se zaměstnavateli, kteří nabízejí praxe pro studenty. Jedná se většinou o rámcové smlouvy, na jejichž základě praxe probíhají, mezi samotným studentem, zaměstnavatelem a vysokou školou jsou poté řešeny také individuální smlouvy o vykonání odborné praxe. V případě těchto smluv jsou v některých školách identifikovány bariéry tohoto procesu, jelikož musí obsahovat širokou škálu náležitostí (obsah praxe, pojištění zodpovědnosti, proškolení, atd.). Podoba těchto smluv se navíc liší mezi vysokými školami, ale také mezi jednotlivými poskytovateli míst pro praxe studentů. Přínosem pro VŠ by mohla být metodická podpora v oblasti smluv v souvislosti s praxemi studentů, například v podobě navržení doporučeného vzoru, který by si dále mohly VŠ dále přizpůsobit.
- Vysoké školy umožňují studentům také možnost zajistit si svou praxi samostatně. Každá taková praxe však musí být vysokou školou předem schválena, aby byla v souladu s požadavky vycházejícími z akreditace. Některé vysoké školy využívají například kombinace výše uvedeného, tzn., že například první část praxe musí student vykonat na místě, které zajišťuje vysoká škola, na druhou část si poté již může najít vlastní místo k výkonu odborné praxe. Stále však platí, že musí být schváleno ze strany VŠ.
- Existují také případy některých oblastí vzdělávání či fakult, které umístění svých studentů neřeší vůbec, jelikož většina studentů studuje při zaměstnání a vykoná tak praxi tam.

Průběh praxí se stejně jako jejich rozsah mezi jednotlivými programy, oblastmi vzdělávání apod. vzájemně liší. Ze strany vysokých škol jsou požadavky na průběh praxí předkládány různými způsoby, jedná se především o určitý druh řízené dokumentace, kterou studenti během praxí vyplňují, a které vede je i mentory k tomu, co by měla praxe obsáhnout. Obecně platí, že toto je pokryto lépe u dlouhodobých spoluprací, proto je VŠ z větší části podporují.

Z analýzy vyplývá, že je na vysokých školách kladen důraz na reflexi praxí, i když ne všude je tento systém dostatečně implementován (nejedná se pouze o rozdíly mezi VŠ, ale například také mezi jednotlivými fakultami). V souvislosti s reflexí praxí bylo identifikováno následující:

- Hlavním nástrojem pro reflexi praxí na většině VŠ je řízená dokumentace, kde student, a případně i mentor, zaznamenává průběh praxe. Příkladem dobré praxe mohou být různé pokročilé formy této dokumentace, například portfolia praxe či deníky z praxe.
- Odborné praxe bývají na VŠ koncipovány jako samostatné předměty a výše uvedená dokumentace je podmínkou ke splnění předmětu. V rámci těchto předmětů probíhají mnohdy také diskuze všech studentů nad svými zkušenostmi z praxí. Dochází tak ke sdílení zkušeností mezi studenty navzájem, zároveň je u toho vyučující, který k uvedenému doplňuje další poznatky. Tento přístup lze považovat jako další nástroj k reflexi realizovaných praxí.
- Přímý kontakt mentorů praxí s konkrétními osobami z VŠ je spíše ojedinělý, k čemuž připívají časové, vzdálenostní i finanční bariéry. K přímému kontaktu tak dochází zejména v případech, kdy je potřeba řešit konkrétní problémy spojené s praxí studentů, tzn., pokud má některý z aktérů pocit, že praxe neprobíhá v souladu s požadavky na ni kladenými.
- Určitá reflexe praxí probíhá také na neformální bázi, například při setkávání zástupců VŠ a poskytovatelů praxí na konferencích, které k tomu nemusí být přímo určeny apod.

Se zajišťováním praxí je pro vysoké školy spojená značná administrativní zátěž. Na velkých vysokých školách tuto agendu realizují k tomu přímo určená oddělení. Jako příklad dobré praxe je identifikováno využívání informačních systémů, prostřednictvím kterých je toto zajišťováno. Informační systémy mají celou řadu funkcí, mezi ty nejdůležitější patří například:

- Realizace veškeré komunikace na ose vysoká škola – student – poskytovatel praxe.
- Termínová organizace praxí.
- Možnost pro studenty procházet dostupná místa na praxi a vybrat si dle svých preferencí.
- Sdílení veškeré dokumentace spojené s praxí. V některých systémech jsou dostupné také výstupy z praxí, tzn., že studenti mohou prostřednictvím systémů získávat také zkušenosti z praxí svých spolužáků.

U menších vysokých škol jsou identifikovány případy, kdy nejsou na realizaci praxí vyčleněna speciální oddělení, případně tyto školy nemají k tomu určené informační systémy. Do určité míry je však administrativní zátěž redukována menším počtem studentů.

Důležitou částí profesně zaměřených studijních programů je také praktická výuka, která probíhá přímo na vysoké škole. V závislosti na profilu absolventa může být tato výuka velmi náročná na materiálové a technické vybavení učeben, navíc vzhledem k rychlému technologickému pokroku a měnícím se potřebám trhu dochází k časté potřebě modernizace tohoto vybavení. Vysoké školy k tomu využívají různé formy podpory, například v minulosti realizovaný OP VVV. Tyto prostředky byly mnohdy využívány také k rozvoji systémů odborných praxí.	
Identifikované problémy:	PSP.B3; PSP.B4; PSP.B5; PSP.C1; PSP.C2; PSP.C3; PSP.C4; PSP.C5
Vazba na navržená doporučení:	B.A; B.B; B.C; C.A; C.B; C.C, C.D.

5.1.5 Povědomí studentů a uchazečů o profesně zaměřených studijních programech

Tabulka 5.10: Řešení analytické otázky PSP5

Analytická otázka:	<i>PSP5: Vybírají si uchazeči či stávající studenti profesně zaměřené studijní programy z důvodu jejich odlišnosti od akademicky zaměřených studijních programů? Vnímají uchazeči profesní programy jako více či méně prestižní, více či méně náročné a více či méně kvalitní než akademické studijní programy?</i>
Odpověď na AO:	Studenti identifikují v poměrně velké míře oblast praktické výuky jako důležitý faktor pro výběr studijního programu, zároveň jsou pro ně důležité možnosti budoucího uplatnění v praxi a další parametry, na které profesně zaměřené programy ze své podstaty cílí. Za méně prestižní považuje profesně zaměřené studijní programy jen malá část studentů/absolventů vysokých škol.
Zdůvodnění odpovědi:	<p>Z provedeného dotazníkového šetření se studenty VŠ vyplývá, že pod pojmem „profesně zaměřený studijní program“ si představují především následující:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Studijní program s vyšším podílem odborné praxe v rámci studia (cca 80 % respondentů). ▪ Studijní program s vyšší uplatnitelností v praxi (cca 60 % respondentů). ▪ Daleko více respondentů považuje profesní programy za obory s vyšší prestiží (cca 17 % respondentů), než naopak čili než respondentů, kteří profesní programy považují za méně prestižní (cca 3 % respondentů). <p>Nutno podotknout, že výše uvedené hodnoty se vztahují k vlastní definici profesního studijního programu jednotlivých studentů, jelikož samotnou definici stanovenou MŠMT nejsou studenti schopni rozlišit.</p> <p>S tím souvisí také přístup vysokých škol k vlastní prezentaci těchto programů, kdy nevyužívají definici profesního programu, ale prezentují jeho výhody. Z dotazníkového šetření se studenty vyplývá, že pro výběr studijního programu jsou důležité především následující náležitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vlastní zájem ▪ Uplatitelnost na trhu práce ▪ Rozsah odborných znalostí, které studium nabízí ▪ Soulad obsahu studia se svými vlastními zájmy ▪ Vysoký podíl odborné praxe v rámci studia ▪ Vyšší šance zisku pracovního místa v oboru po absolvování studia ▪ Dosažení vyšší mzdy v zaměstnání po absolvování studia <p>Z výše uvedeného vyplývá, že mají studenti zájem o náležitosti, které mohou profesní programy nabídnout. Potenciál pro zvyšování počtu studentů profesních programů spočívá především v tom, jakým způsobem je vysoká škola tato specifika potenciálním uchazečům prodat (a následně splnit to, co od studia a jeho absolvování očekávají).</p>
Identifikované problémy:	PSP.D1; PSP.D2
Vazba na navržená doporučení:	D.A; D.B; D.C

Studenti vysokých škol si pod pojmem profesně zaměřený studijní program představují především program s vyšším podílem odborné praxe a předpokládají u něj vyšší uplatnitelnost absolventů na pracovním trhu. Výsledky dotazníkového šetření zároveň vyvrací případná tvrzení, že by byly tyto

programy považovány za méně společensky prestižní, nebo že by jejich existence znamenala nižší kvalitu vysokých škol. Pohled studentů/absolventů VŠ na profesně zaměřené studijní programy je uveden v následující tabulce obsahující výsledky dotazníkového šetření.

Tabulka 5.11: Parametry profesně zaměřených studijních programů dle studentů/absolventů VŠ

Parametr profesně zaměřeného SP:	Podíl kladných odpovědí (%)
Studijní program s vyšším podílem odborné praxe v rámci studia	80,4
Studijní program s vyšší uplatnitelností v praxi	72,3
Studijní program s vyšší náročností studia	20,7
Studijní program oboru s vyšší společenskou prestiží	17,4
Studijní program s menší náročností studia	7,4
Studijní program oboru s nižší společenskou prestiží	3,5
Studijní program nabízený méně kvalitními vysokými školami	2,6
Studijní program s nižší uplatnitelností v praxi	2,1
Nedokážu si pod tímto pojmem nic představit.	4,5

Zdroj: Dotazníkové šetření s cílovou skupinou studentů/absolventů VŠ, realizované v rámci této analýzy. Počet respondentů N = 2 357.

Řešená otázka: C.1: Co si představíte pod pojmem „profesně zaměřený studijní program“ na vysoké škole?

Více než polovina respondentů průzkumu uvedla, že je pro ně pro výběr konkrétního studijního programu důležitý vysoký podíl odborné praxe v rámci studia. Více než 75 % respondentů v této souvislosti dále uvádí, že praxe a odborné stáže jsou důležitým způsobem výuky na vysokých školách. Lze tak tvrdit, že o praktickou část výuky je mezi studenty vysokých škol zájem, a že toto může být jedním z hlavních důvodů výběru profesně zaměřených studijních programů ke studiu. Kompletní vyhodnocení průzkumu v otázkách zaměřených na míru důležitosti aspektů výuky na vysoké škole jsou uvedeny v následujících tabulkách.

Tabulka 5.12: Důležitost parametrů při výběru studijního programu na VŠ ze strany studentů/absolventů

Parametr studijního programu	Podíl kladných odpovědí (%)			
	Zcela nedůležité	Spíše nedůležité	Spíše důležité	Zcela důležité
Rozsah odborných znalostí, které studium nabízí	2,2	9,8	53,2	34,7
Soulad obsahu studia s mými vlastními zájmy	1,1	5,9	42,0	51,0
Nízký podíl odborné praxe v rámci studia	37,8	50,4	9,5	2,4
Vysoký podíl odborné praxe v rámci studia	12,3	30,1	36,9	20,6
Nízká náročnost studia (preferuji studium s nižší náročností)	30,0	43,5	21,7	4,8
Vyšší náročnost studia (preferuji studium s vyšší náročností)	20,1	45,7	28,4	5,8
Možnost vycestování do zahraničí (stáže; Erasmus atd.)	36,3	30,4	23,0	10,3
Vyšší šance zisku pracovního místa v oboru po absolvování studia	3,9	8,2	38,7	49,3
Dosažení vyšší mzdy v zaměstnání po absolvování studia	5,2	13,0	38,7	43,0

Zdroj: Dotazníkové šetření s cílovou skupinou studentů/absolventů VŠ, realizované v rámci této analýzy. Počet respondentů N = 2 357.

Řešená otázka: B.2: Jak důležité jsou pro Vás následující faktory při výběru konkrétního studijního programu (oboru)?

Tabulka 5.13: Důležitost vybraných způsobů výuky pro studenty/absolventy VŠ

Způsoby výuky	Podíl kladných odpovědí (%)			
	Zcela nedůležité	Spíše nedůležité	Spíše důležité	Zcela důležité
Přednášky	4,3	20,7	50,2	24,8
Práce ve skupinách	12,0	30,3	40,1	17,6
Účast ve výzkumných nebo uměleckých projektech	16,0	35,6	32,0	16,4
Stáže, praxe	7,0	17,3	38,5	37,3
Projektová výuka, vlastní řešení problémů	4,8	19,3	48,1	27,8
Vytváření vlastních textů, písemných materiálů	12,8	37,3	37,1	12,7
Ústní prezentace studentů	15,8	35,6	35,3	13,3
E-learning	10,1	24,9	38,0	27,0
Samostudium	7,8	27,9	41,1	23,2
Individuální výuka (sám s vyučujícím)	15,0	39,6	34,0	11,4
Možnost distanční výuky v rámci běžného studia (tzn. i mimo situace vyplývající z pandemických nařízení)	16,3	23,5	31,6	28,6
Vlastní tvorba	10,2	30,5	39,5	19,8

Zdroj: Dotazníkové šetření s cílovou skupinou studentů/absolventů VŠ, realizované v rámci této analýzy. Počet respondentů N = 2 357.

Řešená otázka: B.3: Jak důležité jsou pro Vás rámci vysokoškolského studia následující způsoby výuky?

5.1.6 Shrnutí odpovědí na analytické otázky

Pro účely případného shrnutí je v následující tabulce uveden přehled odpovědí na jednotlivé analytické otázky v oblasti profesně zaměřených studijních programů.

Tabulka 5.14: Shrnutí odpovědi na analytické otázky

Analytická otázka:	Odpověď
PSP1: Rozšířily vysoké školy nabídku studijních programů do oblasti profesně zaměřených studijních programů? Na jakých školách a typech škol existují profesně zaměřené studijní programy? Jaké jsou pro ně typické vzdělávací oblasti?	K rozšiřování nabídky profesně zaměřených studijních programů na vysokých školách dochází, nicméně tento typ programů pořád představuje daleko menší část než v případě programů akademických. Největší podíly profesně zaměřených studijních programů mají menší vysoké školy regionálního charakteru a soukromé vysoké školy. Typickými vzdělávacími oblastmi pro tento typ programů jsou Zdravotnické obory a Ekonomické obory.
PSP2: Co vysoké školy motivuje k akreditaci studijních programů v profesním profilu, a co je od toho naopak odrazuje? Co by napomohlo vyššímu využívání profesního profilu u programů, které připravují absolventy pro konkrétní povolání a jsou zaměřené na rozvoj profesních kompetencí, ale v současnosti jsou akreditované jako akademické?	Motivace vysokých škol k akreditaci profesně zaměřených studijních programů je různá, nejčastějším důvodem je historické profesní zaměření programů ještě před zavedením řešené novely, dále nutnost profesního zaměření dané podmínkami pro regulovaná povolání a poptávka zaměstnavatelů i studentů po studijních programech připravujících absolventy na výkon konkrétních povolání. Bariérou je určité stigma méněcennosti profesních studijních programů vycházející z nedostatku informací o jejich podstatě a budoucím vývoji, zároveň se objevují také bariéry formálního, organizačního a finančního rázu. Právě kombinací vhodných opatření na úrovni metodické, informační a dle možnosti i finanční může být potenciálně dosaženo řešení těchto problémů a bariér.

Analytická otázka:	Odpověď
PSP3: Odpovídají profesně zaměřené studijní programy definici a standardům tohoto typu studijního programu a očekáváním na něj kladeným? Odlišují se profesní programy substantivně od akademických studijních programů jak v metodách výuky, tak v profilu absolventa a vymezení cílů učení? Podporují skutečně profesně zaměřené studijní programy zvládnutí praktických dovedností potřebných k výkonu povolání ve větším rozsahu než akademické studijní programy?	Studijní programy profesního typu se od akademických odlišují, je patrné zaměření na přípravu absolventů na výkon určité profese, s čímž souvisí podoba programů v oblasti praktické výuky včetně studentských praxí, s podporou teoretické výuky potřebné pro zvládnutí praktických dovedností. Nutno však podotknout, že u řady studijních programů je rozdílová hranice mezi akademickým a profesním programem nejasná, v těchto případech se vysoké školy přiklánějí k akademickému profilu. S nejasností této hranice se často nepotýkají pouze samotné vysoké školy, ale například také hodnotitelé Národního akreditačního úřadu.
PSP4: Jakým způsobem jsou realizovány profesně zaměřené programy? Dochází k uplatnění odborníků z praxe, zajišťování reflektovaných praxí atd.? Jsou odborníci z praxe skutečnými odborníky, nebo jsou spíše obcházeny kvalifikační požadavky stanovené pro akademické pracovníky? Byla posílena zpětná vazba od zaměstnavatelů a dalších externích subjektů při vytváření a úpravě profesně zaměřených studijních programů?	Odborníci z praxe jsou do výuky zapojováni, celá tato oblast však obsahuje řadu bariér a limitů, se kterými se vysoké školy potýkají, ať už z oborového, formálního, či finančního hlediska. Důraz na reflektované praxe se v rámci vysokých škol postupně zvyšuje, vysoké školy k tomuto v minulosti využívaly například i dostupnou dotační podporu. Potenciálním slabým místem jsou mentorské dovednosti poskytovatelů praxe. Při tvorbě profesně zaměřených studijních programů vysoké školy spolupracují se zaměstnavateli, objevují se i případy programů, jejichž motivace ke vzniku vychází především ze zájmu zaměstnavatelů o budoucí absolventy.
PSP5: Vybírají si uchazeči či stávající studenti profesně zaměřené studijní programy z důvodu jejich odlišnosti od akademicky zaměřených studijních programů? Vnímají uchazeči profesní programy jako více či méně prestižní, více či méně náročné a více či méně kvalitní než akademické studijní programy?	Studenti identifikují v poměrně velké míře oblast praktické výuky jako důležitý faktor pro výběr studijního programu, zároveň jsou pro ně důležité možnosti budoucího uplatnění v praxi a další parametry, na které profesně zaměřené programy ze své podstaty cílí. Za méně prestižní považuje profesně zaměřené studijní programy jen malá část studentů/absolventů vysokých škol.

5.2 Identifikace problémových oblastí

Na základě provedených analytických prací a zodpovězení analytických otázek byly identifikovány hlavní problémy k řešení v oblasti profesně zaměřených studijních programů. Tyto problémy jsou tematicky rozděleny do 4 skupin, přičemž jsou pro jednotlivé skupiny navržena opatření pro jejich řešení⁸ v tabulkách níže.

Tabulka 5.15: Identifikované závěry: Pohled na profesně zaměřené studijní programy

Závěr PSP.A: Pohled na profesně zaměřené studijní programy ze strany vysokých škol a dalších aktérů <i>I přes faktický vznik profesně zaměřených studijních programů (cca 11 % ze všech nových studijních programů) a zájmu uchazečů o tyto studijní programy mají na některých školách tyto studijní programy jakési stigma méněcennosti, které v kombinaci s nízkým povědomím o skutečné podobě těchto programů, dobré praxi, či dlouhodobých plánech s těmito programy ze strany MŠMT a dalších aktérů, atd., představují poměrně výrazný limit pro rozšiřování podílu profesně zaměřených studijních programů na vysokých školách.</i> <i>Detailní přehled dílčích závěrů v této oblasti je uveden níže.</i>	
<u>Dílčí závěry:</u>	
<u>PSP.A1</u>	<i>Profesně zaměřené studijní programy mají mezi některými vysokými školami stigma „méněcenného“ typu studijního programu. Tento pohled představuje významnou bariéru pro rozšiřování tohoto typu studijních programů v ČR.</i>
<u>PSP.A2</u>	<i>Obavy vysokých škol z negativních dopadů případného zavádění profesně zaměřených studijních programů, například v oblasti prestiže, financování atd., plynoucí z nejasné komunikace MŠMT v oblasti témat profesně zaměřených studijních programů.</i>
<u>PSP.A3</u>	<i>Existence řady studijních programů, akreditovaných jako akademické studijní programy, které by však ze své podstaty a zaměření mohly být akreditované jako profesní, a naopak.</i>

Tabulka 5.16: Identifikované závěry: Formální náležitosti

Závěr PSP.B: Formální náležitosti profesně zaměřených studijních programů <i>U profesně zaměřených studijních programů se pořád často objevují bariéry v oblasti formálních náležitostí akreditace, v oblasti personálního zajištění apod. Do jisté míry toto může vycházet z toho, že status profesně zaměřených studijních programů je stále poměrně nový, zároveň se však v požadavcích na tyto programy mohou objevovat podmínky, které realizaci programu limitují a jsou kontraproduktivní.</i> <i>Detailní přehled dílčích závěrů v této oblasti je uveden níže.</i>	
<u>Dílčí závěry:</u>	
<u>PSP.B1</u>	<i>Při hodnocení žádostí o akreditaci profesně zaměřených studijních programů často dochází k hodnocení dle kritérií stanovených pro akademické studijní programy (např. publikační a projektová činnost). Tyto situace se objevují jak při akreditacích Národním akreditačním úřadem, tak v rámci institucionální akreditace na vysokých školách, které tímto typem akreditace disponují.</i>
<u>PSP.B2</u>	<i>Při transformaci studijních oborů a akreditacích nových studijních programů se vysoké školy setkávaly s nedostatkem informací a metodické pomoci v období po uvedení novely vysokoškolského zákona v platnost. Celý proces se tak administrativně i obsahově výrazně ztížil, s odstupujícím časem od uvedení novely v platnost se však díky novým informacím i získaným zkušenostem situace zlepšuje.</i>

⁸ Návrhy opatření jsou blíže popsány v rámci kapitoly 5.3 tohoto dokumentu.

<u>PSP.B3</u>	<i>Jako obtížné se jeví personální zajištění odborníků z praxe. Problémem je nalézt relevantní osoby, které by pro program byly přínosem a zároveň splňovaly všechny požadavky, které jsou v rámci podmínek akreditace požadovány. Existuje množina potenciálních odborníků z praxe, kteří by z hlediska praktické výuky byli vhodnými kandidáty, ale nespĺňují požadovaná kritéria. Dalším problematickým aspektem se jeví forma zapojení odborníka z praxe (DPP, DPČ vs. pracovní poměr).</i>
<u>PSP.B4</u>	<i>Problematická je motivace odborníků z praxe k zapojení se do spolupráce s vysokými školami. Problémem je časová náročnost, pro experty z praxe není mnohdy zajímavá ani finanční stránka věci tohoto zapojení. Primární podmínkou pro efektivní spolupráce vysokých škol s odborníky z praxe jsou stále především dobré osobní vztahy.</i>
<u>PSP.B5</u>	<i>U odborníků z praxe často dochází k jejich časté fluktuaci, kdy daný odborník vydrží vykonávat tuto funkci pouze v krátkém období, například cca dvou let. Toto období nepokryje celou dobu akreditace programů (5–10 let), mnohdy tak dochází ke změnám na těchto pozicích, v rámci akreditace jsou však na těchto pozicích vždy zapsány konkrétní osoby a provedení změn není dostatečně flexibilní.</i>

Tabulka 5.17: Identifikované závěry: Praxe a praktická výuka

Závěr PSP.C: Zajištění praxí a praktické výuky na vysokých školách	
Studentské praxe jsou důležitou a povinnou součástí profesně zaměřených studijních programů, jejich zajištění je však náročným administrativním, finančním a obsahovým procesem. Bariéry v této oblasti mohou negativně ovlivňovat možnost vysokých škol tyto programy akreditovat, či efektivně realizovat.	
<i>Detailní přehled dílčích závěrů v této oblasti je uveden níže.</i>	
<u>Dílčí závěry:</u>	
<u>PSP.C1</u>	<i>Velký podíl odborné praxe může pro vysoké školy představovat problémy v rámci organizace akademického roku v případě, že studentské praxe interferují s teoretickou výukou v rámci semestru. Jedná se zejména o studijní programy, kde není možné vyslat všechny studenty na praxi ve stejném období, což neumožňuje vysokým školám odborné praxe přizpůsobit průběh semestru.</i>
<u>PSP.C2</u>	<i>Organizace odborných praxí je velmi náročným administrativním procesem, který může pro některé vysoké školy znamenat významné finanční a personální zatížení. Problémy se objevují také v případě smluvního zajištění praxí, jelikož tyto smlouvy obsahují řadu náležitostí a individuálně se liší mezi vysokými školami, poskytovateli praxe, ale i jednotlivými studenty.</i>
<u>PSP.C3</u>	<i>Potenciálním problémem je nedostatek volných míst pro studentské praxe v případě studijních programů s vysokým počtem studentů, či v rámci programů vysokých škol mimo velká města jako jsou Praha, Brno nebo Ostrava.</i>
<u>PSP.C4</u>	<i>Primárním atributem realizace odborných praxí by měla být především reflexe aplikační sférou poskytnutí zpětné vazby vysokým školám. Pro efektivní průběh praxí je nutná spolupráce s tzv. mentorem na straně subjektu, kde student praxi vykonává. To je však mnohdy problémem jednak z důvodu vzniklého dodatečného časového zatížení, ale také z důvodu nedostatečného počtu mentorů s potřebnými mentorskými kompetencemi. Stejně jako v případě odborníků z praxe i u mentorů studentských praxí je primární motivací k zapojení dobrá osobní vazba na vysokou školu.</i>
<u>PSP.C5</u>	<i>V některých případech dochází k nedostatečné zpětné vazbě škol ohledně proběhlých praxí směrem k jejich poskytovatelům. Ti tak nedostávají informace o tom, co v rámci praxe studentům chybělo a co by se dalo do budoucna zlepšit pro zvýšení získaných zkušeností a znalostí na straně studentů.</i>

Tabulka 5.18: Identifikované závěry: Finanční náležitosti

Závěr PSP.D: Finanční problematika realizace profesně zaměřených studijních programů	
Lze předpokládat, že vzhledem k podstatě profesně zaměřených studijních programů mají tyto programy oproti akademickým programům vyšší finanční nároky v přepočtu na jednoho studenta. Právě finance mohou být jednou z bariér, které omezují rozšíření profesně zaměřených studijních programů.	
<i>Detailní přehled dílčích závěrů v této oblasti je uveden níže.</i>	
<u>Dílčí závěry:</u>	
<u>PSP.D1</u>	<i>Prakticky zaměřená výuka v rámci profesně zaměřených studijních programů vyvolává zvýšené požadavky na finanční prostředky, například v rámci zajištění relevantních učeben, jejich vybavení, případně také materiálového zajištění praktické výuky. V současné době bylo toto z části zajišťováno dotačními programy (např. OP VVV), v případě nemožnosti získání podpory však vznikají obavy o finanční zajištění náročnějších studijních programů.</i>
<u>PSP.D2</u>	<i>Finanční náročnost představuje také nutnost zajištění odborníků z praxe a mentorů studentských praxí na straně subjektů, kam studenti na praxi dochází. I zde toto bylo v rámci pilotních projektů často řešeno dotační podporou, která však po ukončení těchto projektů skončí.</i>

5.3 Návrhy doporučení pro řešení problémových oblastí

V návaznosti na identifikované problémové oblasti jsou navržena doporučení pro jejich řešení.

Tabulka 5.19: Návrh doporučení v oblasti profesně zaměřených studijních programů

Hlavní závěry		Doporučení		
Závěr	Kód	Doporučení	Odpovědnost	Priorita/Časovost
Závěr PSP.A: Pohled na profesně zaměřené studijní programy ze strany vysokých škol a dalších aktérů I přes výrazný úspěch profesně zaměřených studijních programů a zájmu uchazečů o tyto studijní programy, mají na některých školách tyto studijní programy jakési stigma méněcennosti, které v kombinaci s nízkým povědomím o skutečné podobě těchto programů, dobré praxi, či dlouhodobých plánech s těmito programy ze strany MŠMT a dalších aktérů atd., představují poměrně výrazný limit pro rozšiřování podílu profesně zaměřených studijních programů na vysokých školách.	A.A	Zvážit úpravy definic profesně zaměřených studijních programů na základě spolupráce a diskuze se zástupci vysokých škol. Profesní i akademické programy mají velkou část společných rysů, z čehož plyne nejasnost jejich rozlišení z pohledu vysokých škol. Zaměřit se v rámci definice na specifika, která oba typy jednoznačně odliší. Zdůraznit náročnost praktické přípravy, profil absolventů a jejich budoucí povolání při rozlišování typu programů. Efektivně tyto definice interpretovat vysokým školám a všem dalším relevantním cílovým skupinám.	MŠMT	Prioritní
	A.B	Prostřednictvím efektivní a věcně správné komunikace změnit pohled vysokých škol na profesně zaměřené studijní programy a odstranit tak stigma s nimi spojené. Jasná deklarace MŠMT k budoucímu vývoji a podpoře profesních studijních programů pro eliminaci nejistoty vysokých škol z budoucího vývoje v této oblasti.	MŠMT	Dlouhodobá
Závěr PSP.B: Formální náležitosti profesně zaměřených studijních programů U profesně zaměřených studijních programů se pořád často objevují bariéry v oblasti formálních náležitostí akreditace, v oblasti personálního zajištění apod. Do jisté míry toto může vycházet z toho, že status profesně zaměřených studijních programů je stále poměrně nový, zároveň se však v požadavcích na tyto programy mohou objevovat podmínky, které realizaci programu limitují a jsou kontraproduktivní.	B.A	Eliminovat nedostatky v zohlednění specifik profesně zaměřených programů při jejich hodnocení a akreditaci prostřednictvím vyjasnění všech požadavků a pravidel, v kombinaci s metodickou podporou hodnotitelů.	MŠMT/NAÚ	Prioritní
	B.B	Zvážit provedení revize požadavků na vybrané náležitosti profesně zaměřených programů za účelem eliminace potenciálních bariér při současném zajištění všech relevantních potřeb programu. Realizovat prostřednictvím společné diskuze s vysokými školami na základě jejich zkušeností.	MŠMT/NAÚ	Dlouhodobá
	B.C	Zvážit možnosti usnadnění realizace změn v akreditovaných studijních programech za účelem usnadnění reakcí například na fluktuaci odborníků z praxe.	MŠMT	Prioritní

Hlavní závěry		Doporučení		
Závěr	Kód	Doporučení	Odpovědnost	Priorita/Časovost
Závěr PSP.C: Zajištění praxí a praktické výuky na vysokých školách Studentské praxe jsou důležitou a povinnou součástí profesně zaměřených studijních programů, jejich zajišťování je však náročným administrativním, finančním a obsahovým procesem. Bariéry v této oblasti mohou negativně ovlivňovat možnost vysokých škol tyto programy akreditovat, či efektivně realizovat.	C.A	Zvážit možnosti finanční podpory zavádění procesů pro efektivní organizační zajištění studentských praxí, například prostřednictvím pilotních akcí, tvorby infomačních systémů atd.	MŠMT	Průběžná
	C.B	Metodická podpora a akce sdílení dobré praxe vysokých škol v oblasti řešení studentských praxí, a to včetně podpory formálních procesů, jako je například smluvní zajišťování praxí.	MŠMT	Průběžná
	C.C	Podpora realizace projektů zaměřených na zvyšování kompetencí v oblasti mentoringu a supervize na straně poskytovatelů praxe. Podpora sdílení dobré praxe v této oblasti.	MŠMT	Průběžná
	C.D	Zajistit metodickou podporu rozšiřování kompetencí supervizorů praxe na straně VŠ, pro zajištění dostatečné zpětné vazby studentům, ale také poskytovatelům praxe ohledně věcí, které studentům na praxi chyběly, či byly nedostatečné.	MŠMT/VŠ	Průběžná
Závěr PSP.D: Finanční problematika realizace profesně zaměřených studijních programů Lze předpokládat, že vzhledem k podstatě profesně zaměřených studijních programů mají tyto programy oproti akademickým programům vyšší finanční nároky v přepočtu na jednoho studenta. Právě finance mohou být jednou z bariér, které omezují rozšíření profesně zaměřených studijních programů.	D.A	Zvážit možnosti posílení finančních zdrojů zaměřených na realizaci profesně zaměřených studijních programů (realizace praxí, potřeba technického a materiálového vybavení pro praktickou výuku, zajištění odborníků z praxe do výuky apod.).	MŠMT	Dlouhodobá
	D.B	Zvážit možnosti vytvoření fondu na podporu profesních studijních programů na straně vedení univerzit a zahrnutí profesních studijních programů do skupiny programů, po nichž je společenská poptávka, což by následně vedlo k jejich dotování ze strany MŠMT. Zahrnutí daného ukazatele mezi ukazatele K, dle nějž jsou veřejným vysokým školám přidělovány finanční prostředky na základě indikátorů kvality a výkonu.	MŠMT	Dlouhodobá
	D.C	Realizovat kroky k využití potenciálu zisku dostupné finanční podpory vysokými školami (např. Program na podporu strategického řízení vysokých škol; Centralizovaný rozvojový program; Národní plán obnovy).	MŠMT	Dlouhodobá

5.4 Identifikované příklady dobré praxe

V následujících tabulkách jsou interpretovány různé přístupy k procesům a činnostem v oblasti realizace profesně zaměřených studijních programů a s nimi spojenou agendou. Tyto příklady slouží jako výběr pro bližší vhled do fungování vysokých škol v této oblasti na základě konkrétních případů. Příklady dobré praxe byly využity při návrhu doporučení v rámci tohoto výsledku.

Tabulka 5.20: Příklad dobré praxe – zajišťování odborné praxe studentů

Vysoké školy při zajišťování odborných praxí studentům nabízí místa se svými smluvními partnery. Řada vysokých škol však umožňuje studentům, aby si místo na vykonání své praxe vybrali sami. To má své pozitivní stránky – pro vysoké školy klesne náročnost na zajištění odpovídajícího počtu míst pro studenty, pro studenty může být přínosem možnost zajistit si odbornou praxi v místě svého bydliště. Tato možnost však s sebou nese i rizika – pro vysoké školy například ve zvýšené náročnosti řešení administrativních záležitostí spojených s odbornými praxemi, kvalita praxe navíc může utrpět také z důvodu absence kvalitního mentora, případně nemožnost provádět efektivnější kontrolu praxí v případě velké vzdálenosti místa praxe od sídla vysoké školy.

Jako vhodný příklad dobré praxe se jeví realizace odborné praxe z vysoké školy, kde jsou kombinovány oba výše uvedené přístupy. První část odborné praxe student musí povinně absolvovat na místě, které nabízí vysoká škola v rámci svých smluvních partnerů. Vysoká škola tak je schopna zajistit kvalitní supervizi včetně případné osobní kontroly ze strany zástupce vysoké školy, navíc je odborná praxe realizována na místě, které je obeznámeno s požadovaným obsahem apod. Student zároveň získá zkušenosti s tím, jak by měla praxe probíhat, včetně zajištění požadované řízené dokumentace. Druhou část odborné praxe již mohou studenti vykonat v místě, které si sami domluví, jelikož se počítá s tím, že praxe proběhne kvalitně vzhledem k jejich zkušenostem s předchozí praxí na místě, které zařizuje škola. Samozřejmě musí být mezi školou a pracovištěm praxe splněny všechny formální a smluvní požadavky.

Přístupem, kdy vysoké školy umožňují studentům při splnění podmínek praxi vykonat na místech, která si studenti sami vyberou, dochází k částečnému řešení problému s nedostatkem volných míst. Dobrým přístupem některých škol je pak co největší snaha v takové spolupráci s poskytovateli praxí dále pokračovat, tzn. zajistit zahájení dlouhodobé spolupráce. Vysoké školy tak mají možnost prostřednictvím snahy studentů najít nové poskytovatele praxe a rozšířit tak své portfolio a pokrýt potřeby, které vyplývají z počtu studentů.

Tabulka 5.21: Příklad dobré praxe – podpora odborných praxí prostřednictvím informačních systémů

Pro zjednodušení a digitalizaci agend využívají vysoké školy informační systémy, které se mohou lišit, a které mají mnohdy rozdílné funkce. V rámci analýzy byly identifikovány příklady dobré praxe využití těchto systémů na organizaci a monitoring odborných praxí. Jako nejeфекtivnější byly identifikovány příklady, kdy je agenda realizace odborných praxí kompletně a zejména transparentně zajišťována prostřednictvím informačního systému. Zmíněný systém má následující parametry a funkce:

- Do systému mají přístup všichni aktéři odborných praxí, tzn. garanti praxí za vysokou školu, studenti, zástupci poskytovatelů praxe (mentori).
- Systém obsahuje přehled všech dostupných poskytovatelů odborné praxe, které má vysoká škola smluvně zajištěny.
- Systém obsahuje přehled volných termínů pro jednotlivé praxe, na které se mohou studenti přímo prostřednictvím systému hlásit.
- Veškerá komunikace jednotlivých aktérů (viz první bod) probíhá prostřednictvím informačního systému, včetně předávání řízené dokumentace spojené s praxí.
- Studentské výstupy z praxí jsou v informačním systému dostupné pro všechny osoby s požadovaným přístupem.

Nutno podotknout, že podobnými systémy aktuálně disponují především větší vysoké školy, které mají jednak velké množství studentů s praktickou výukou, čímž roste náročnost na organizaci celého systému, a zároveň disponují prostředky a lidskými zdroji pro tvorbu a údržbu takových systémů.

Tabulka 5.22: Příklad dobré praxe – zvláštní oddělení vysokých škol zaměřená na organizaci odborných praxí

Vysoká administrativní náročnost organizace a průběhu odborných praxí je na některých školách řešena vznikem samostatných oddělení, která mají organizaci praxí v kompetenci. Jednotliví garanti praxí z řad akademických pracovníků tak mají na starost obsah praxe a kontrolu kvality, veškeré formální a organizační procesy jsou řešeny pracovníky zmíněných oddělení. V některých případech se jedná o celoškolská pracoviště, která tento „servis“ realizují pro všechny fakulty/pracoviště vysoké školy.

Stejně jako v případě informačních systémů, i zde je nutné zmínit, že tento přístup je realizován především na větších vysokých školách, a to vzhledem k vyšší administrativní náročnosti způsobené velkým počtem studentů, a také dostupnosti personálních a finančních kapacit, kterými mnohem menší školy však disponovat nemohou.

Tabulka 5.23: Příklad dobré praxe – reflexe odborných praxí

Základem pro kvalitní realizaci odborných praxí na vysokých školách je reflexe vykonaných odborných praxí. Základem reflexe odborných praxí na většině vysokých škol je řízená dokumentace, kterou vyplňují jak studenti, tak mentoři praxí na straně jejího poskytovatele. Prostřednictvím této dokumentace poté probíhá komunikace s garantem praxe na straně vysoké školy a její evaluace. Nad rámec tohoto přístupu však na některých vysokých školách probíhají i další aktivity, které mohou posílit nejen reflexi praxe, ale také sdílení zkušeností mezi jednotlivými studenty. Mezi takové přístupy patří například:

- Přímá osobní komunikace garanta odborné praxe s mentory, kontrola odborných praxí studentů ze strany garantů praxí z vysoké školy.
- Sdílení výstupů z praxe mezi jednotlivými studenty, například prostřednictvím elektronického systému, což zvyšuje obsah informací, které mohou studenti k praktické části svého studia získat.
- Aktivní reflexe praxí v rámci skupinových seminářů na vysoké škole za účasti garanta praxí, studentů a případně i mentorů, čímž probíhá další sdílení dobré praxe mezi studenty navzájem.

Tyto aktivity (s výjimkou sdílení prostřednictvím informačních systémů) jsou oproti předchozím příkladům ve větší míře realizovány na menších vysokých školách, které mají menší počet studentů a výše uvedené aktivity tak nepředstavují výraznější nárůst administrativního, organizačního a časového zatížení.

Tabulka 5.24: Příklad dobré praxe - zapojení soukromé sféry do přípravy studijních programů

Z analýzy vysokých škol, které disponují profesně zaměřenými studijními programy, vyplynulo, že jedním z hlavních důvodů k jejich akreditaci je zájem o tyto programy ze strany soukromé sféry, tzn. budoucích zaměstnavatelů absolventů těchto programů. Pro zajištění odpovídající kvality studijních programů, a zejména pro zajištění relevance pro potřeby trhu a zaměstnavatelů, je dobrou praxí realizovanou na některých vysokých školách zapojení soukromého sektoru již do přípravy profesně zaměřeného studijního programu a do procesu jeho akreditace. V rámci této spolupráce má soukromý sektor možnost se podílet na vymezení nejdůležitějších aspektů studijních programů:

- Profil absolventů odpovídající potřebám soukromého sektoru.
- Sestavení obsahu studijního programu z pohledu teoretických znalostí potřebných k výkonu daného povolání.
- Sestavení rozsahu a obsahu praktické výuky a odborných praxí přímo v provozu/činnosti soukromé sféry.
- Podoba závěrečných zkoušek, která u absolventů dostatečně ověří nabyté znalosti a osvojené dovednosti.

Výše uvedený přístup umožní vytvořit takový profesně zaměřený studijní program, který bude odpovídat požadavkům soukromé sféry. Zároveň je však taková spolupráce motivací pro soukromý sektor zajistit místa pro odborné praxe, mentory pro tyto praxe a také odborníky pro výuku praktických předmětů na vysokých školách, jelikož budou do celého procesu zapojeni již od tvorby programu a svou účastí na jeho tvorbě získají důvěru v přínosy, které pro ně existence programu znamená (zejména přísun nových zaměstnanců z řad absolventů, ale například také účast na výzkumu nových technologií a procesů ve spolupráci s vysokou školou).

Seznam tabulek a příloh

Tabulka 1.1: Harmonogram řešení výsledku Vsohrn – profesně zaměřené studijní programy.....	7
Tabulka 2.1: Přehled vysokých škol zapojených do spolupráce včetně počtu studijních programů	8
Tabulka 4.1: Počet studijních programů dle jejich zaměření u vysokých škol zařazených do výzkumu	10
Tabulka 4.2: Způsob získání akreditace studijních programů u vysokých škol zařazených do výzkumu	10
Tabulka 4.3: Úprava výzkumného vzorku: kritérium způsob akreditace SP	11
Tabulka 4.4: Typ akreditovaných studijních programů u vysokých škol zařazených do výzkumu	11
Tabulka 4.5: Úprava výzkumného vzorku: kritérium typ studia	11
Tabulka 4.6: Oblasti vzdělávání profesních studijních programů u vysokých škol zařazených do výzkumu.....	12
Tabulka 4.7: Rozložení studijních programů dle oblastí vzdělávání u vysokých škol zařazených do výzkumu	12
Tabulka 4.8: Počet profesně zaměřených studijních programů dle typu studia u vysokých škol zařazených do výzkumu.....	13
Tabulka 4.9: Počet profesně zaměřených studijních programů dle typu studia u vysokých škol zařazených do výzkumu.....	13
Tabulka 4.10: Přehled provedených aktivit sběru primárních dat včetně popisu cílových skupin	14
Tabulka 4.11: Účastníci odborného workshopu	17
Tabulka 5.1: Řešení analytické otázky PSP1.....	18
Tabulka 5.2: Počet studijních programů dle jejich zaměření.....	19
Tabulka 5.3: Počet studijních programů dle jejich typu	19
Tabulka 5.4: Počty profesních studijních programů na veřejných vysokých školách	20
Tabulka 5.5: Počty profesních studijních programů na soukromých vysokých školách	20
Tabulka 5.6: Oblasti vzdělávání profesních studijních programů	21
Tabulka 5.7: Řešení analytické otázky PSP2.....	22
Tabulka 5.8: Řešení analytické otázky PSP3.....	24
Tabulka 5.9: Řešení analytické otázky PSP4.....	25
Tabulka 5.10: Řešení analytické otázky PSP5.....	27
Tabulka 5.11: Parametry profesně zaměřených studijních programů dle studentů/absolventů VŠ.....	28
Tabulka 5.12: Důležitost parametrů při výběru studijního programu na VŠ ze strany studentů/absolventů	28
Tabulka 5.13: Důležitost vybraných způsobů výuky pro studenty/absolventy VŠ	29
Tabulka 5.14: Shrnutí odpovědi na analytické otázky	29
Tabulka 5.15: Identifikované závěry: Pohled na profesně zaměřené studijní programy	31
Tabulka 5.16: Identifikované závěry: Formální náležitosti	31
Tabulka 5.17: Identifikované závěry: Praxe a praktická výuka	32
Tabulka 5.18: Identifikované závěry: Finanční náležitosti	33
Tabulka 5.19: Návrh doporučení v oblasti profesně zaměřených studijních programů	34
Tabulka 5.20: Příklad dobré praxe – zajišťování odborné praxe studentů	36
Tabulka 5.21: Příklad dobré praxe – podpora odborných praxí prostřednictvím informačních systémů.....	36
Tabulka 5.22: Příklad dobré praxe – zvláštní oddělení vysokých škol zaměřená na organizaci odborných praxí	37
Tabulka 5.23: Příklad dobré praxe – reflexe odborných praxí.....	37
Tabulka 5.24: Příklad dobré praxe - zapojení soukromé sféry do přípravy studijních programů.....	37
Příloha 1: Výčet profesních studijních programů, které byly v rámci analýzy podrobeny bližšímu zkoumání.....	39
Příloha 2: Scénář pro realizaci polostrukturovaných rozhovorů.....	42
Příloha 3: Scénář pro realizaci fokusních skupin	50
Příloha 4: Dotazník využitý v rámci dotazníkového šetření, které bylo součástí sběru primárních dat.....	54

Přílohy

Příloha 1: Výčet profesních studijních programů, které byly v rámci analýzy podrobeny bližšímu zkoumání

kód SP	Název SP	Název VŠ	Fakulta	Typ SP	Oblast vzdělávání	AKREDITACE
N0215P310001	PuppeTry – Puppet Artist Erasmus Mundus Joint Master Degree	Akademie múzických umění v Praze	Divadelní fakulta	navazující magisterský	31	NAÚ
B0913P360020	Zdravotnické záchranářství	České vysoké učení technické v Praze	Fakulta biomedicínského inženýrství	bakalářský	36	NAÚ
N0988P360001	Systémová integrace procesů ve zdravotnictví	České vysoké učení technické v Praze	Fakulta biomedicínského inženýrství	navazující magisterský	36	NAÚ
B0914P360001	Optika a optometrie	Masarykova univerzita	Lékařská fakulta	bakalářský	36	IA
B0612P020001	Kyberbezpečnost	Masarykova univerzita	Fakulta informatiky	bakalářský	02	IA
B0288P090001	Tlumočnictví českého znakového jazyka	Masarykova univerzita	Filozofická fakulta	bakalářský	09	IA
N0914P360002	Optometrie	Masarykova univerzita	Lékařská fakulta	navazující magisterský	36	IA
B1015P050001	Cestovní ruch a turismus	Slezská univerzita v Opavě	Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné	bakalářský	05	NAÚ
B0913P360031	Porodní asistence	Slezská univerzita v Opavě	Fakulta veřejných politik v Opavě	bakalářský	36	NAÚ
B0613P140004	Moderní informatika	Slezská univerzita v Opavě	Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě	bakalářský	14	NAÚ
B0111P190003	Speciální pedagogika	Slezská univerzita v Opavě	Fakulta veřejných politik v Opavě	bakalářský	19	NAÚ
B0215P310001	Kulturní dramaturgie v divadelní praxi	Slezská univerzita v Opavě	Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě	bakalářský	31	NAÚ
B0222P120001	Historie a kulturní dědictví v regionální praxi	Slezská univerzita v Opavě	Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě	bakalářský	12	NAÚ

kód SP	Název SP	Název VŠ	Fakulta	Typ SP	Oblast vzdělávání	AKREDITACE
N0311P140001	Knihovnictví	Slezská univerzita v Opavě	Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě	navazující magisterský	14	NAÚ
B0913P360016	Zdravotnické záchranářství	Technická univerzita v Liberci	Fakulta zdravotnických studií	bakalářský	36	NAÚ
B0688P140002	Informační management	Technická univerzita v Liberci	Ekonomická fakulta	bakalářský	14	NAÚ
B0413P050030	Management cestovního ruchu	Univerzita Hradec Králové	Fakulta informatiky a managementu	bakalářský	05	NAÚ
B0913P360014	Porodní asistence	Univerzita Karlova	1. lékařská fakulta	bakalářský	36	IA
B0923P240004	Pastorační a sociální práce	Univerzita Karlova	Evangelická teologická fakulta	bakalářský	24	IA
B0114P300002	Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku	Univerzita Karlova	Pedagogická fakulta	bakalářský	30	IA
B0111P190005	Vychovatelství	Univerzita Karlova	Pedagogická fakulta	bakalářský	19	IA
N0322P120001	Veřejná správa a spisová služba	Univerzita Karlova	Filozofická fakulta	navazující magisterský	12	IA
B0231P090003	Německý jazyk pro odbornou praxi	Univerzita Pardubice	Fakulta filozofická	bakalářský	09	NAÚ
B0413P050004	Hospodářská politika a veřejná správa	Univerzita Pardubice	Fakulta ekonomicko-správní	bakalářský	05	IA
N0111P190001	Resocializační pedagogika	Univerzita Pardubice	Fakulta filozofická	navazující magisterský	19	NAÚ
B1041P040005	Logistika	Vysoká škola logistiky o.p.s.		bakalářský	04	NAÚ
B1015P050003	Cestovní ruch	Vysoká škola polytechnická Jihlava		bakalářský	05	NAÚ
B0413P050001	Procesní management	Vysoké učení technické v Brně	Fakulta podnikatelská	bakalářský	05	NAÚ
B0731P010001	Architektura a urbanismus	Vysoké učení technické v Brně	Fakulta architektury	bakalářský	01	IA
N0731P010001	Architektura a urbanismus	Vysoké učení technické v Brně	Fakulta architektury	navazující magisterský	01	IA
B0913P360005	Porodní asistence	Západočeská univerzita v Plzni	Fakulta zdravotnických studií	bakalářský	36	NAÚ

T A
Č R

Tento projekt je financován se státní podporou
Technologické agentury ČR
v rámci programu BETA2

www.tacr.cz
Výzkum užitečný pro společnost



kód SP	Název SP	Název VŠ	Fakulta	Typ SP	Oblast vzdělávání	AKREDITACE
B0913P360032	Zdravotnické záchranářství	Západočeská univerzita v Plzni	Fakulta zdravotnických studií	bakalářský	36	NAÚ
B0715P270003	Strojírenství	Západočeská univerzita v Plzni	Fakulta strojní	bakalářský	27	NAU

Příloha 2: Scénář pro realizaci polostrukturovaných rozhovorů

Scénář tazatele pro polostrukturovaný rozhovor v rámci projektu

TITSMSMT933: Hodnocení dopadu systémových změn ve vysokém školství od roku 2016

Cíl analýzy: Cílem analýzy je zjistit a ověřit, jakým způsobem ovlivnily změny, způsobené novou legislativní úpravou v některých segmentech vysokého školství, nastavení studijních programů, a také zjistit dopady na hlavní aktéry, tj. na vysoké školy. Zjistit dopady institucionálních akreditací a zvýšených nároků na vnitřní řízení kvality na vysokých školách (struktura studijních programů, především u nově vzniklých programů, vnitřní procesy). Zmapovat vývoj profesně zaměřených studijních programů a parametrů, ve kterých se liší od akademických studijních programů.

Metoda analýzy: Polostrukturovaný rozhovor

Cílová skupina: Zástupci vedení na vysokých školách (úroveň vysoká škola; fakulta; katedra); členové rady pro vnitřní hodnocení; případně relevantní neakademičtí pracovníci. V rámci každé vysoké školy by mělo proběhnout minimálně 5 rozhovorů.

Úvod: (5 minut)

Účelem úvodního bloku je stručné představení analýzy, tazatele a uvedení respondenta do způsobu vedení rozhovoru.

Moderátor přivítá účastníky, představí sebe, téma diskuze a připomene respondentům její pravidla:

- Vše – důvěrné, anonymita respondentů.
- Vše – pro nás důležité, proto každý názor je správný.
- Rozhovor bude zaznamenáván.
- Výsledky budou agregovány za všechny školy, budou interpretovány v obecné rovině.
- Fokální skupina je pouze jednou z aktivit, na jejichž základě budou zpracovány analytické výstupy.

Blok A: Vnitřní systémy zajišťování kvality

Cílem bloku A je zjistit, jaký mají zvýšené nároky na vnitřní řízení kvality na vysokých školách vliv na proces akreditace studijních programů či uskutečňování studijních programů, a to jak v oblasti návrhové (struktura nově akreditovaných studijních programů), tak v oblasti procesní (vlastní schvalovací proces a hodnocení uskutečňování studijních programů).

- A1. Vnímáte kritéria pro hodnocení kvality činnosti vysokých škol jako jednoznačná a transparentní, nebo podle Vás existuje prostor pro odlišnosti mezi vysokými školami?
(Relevance na otázky ze ZD: Zakotvila změna legislativy jednoznačná a transparentní kritéria pro hodnocení kvality činnosti vysokých škol? Existují významné odlišnosti v nastavení mechanismů zajišťování kvality a v kritériích kvality mezi jednotlivými školami? Vedlo zavedení vnitřních mechanismů zajišťování kvality k těsnějšímu propojení kritérií pro hodnocení studijních programů se specifickou misí a profilem vysoké školy?)

- A2. V čem spatřujete pozitiva a negativa vnitřních systémů řízení kvality na Vaší škole?
- A3. Jaké konkrétní nástroje a mechanismy využíváte v rámci vnitřního systému zajišťování kvality na Vaší škole?
(Relevance na otázky ze ZD: Jaké konkrétní nástroje a mechanismy zajišťování kvality jsou považovány za (ne)efektivní? Co lze považovat za dobrou praxi? Které problematické aspekty relevantních předpisů navrhuji vysoké školy změnit?)
- A4. Jaký vliv mají systémy vnitřního řízení kvality na studijní programy?
(Relevance na otázky ze ZD: Jaký vliv měly systémové změny na vnitřní strukturu studijních programů (re-)akreditovaných podle nových předpisů? Došlo ke změně nastavení profilů absolventa, včetně kompetencí a výsledků učení? Do jaké míry docházelo k pouhému překlopení původních studijních oborů do nových studijních programů (např. formou specializace), bez substantivních změn? Vytvořily systémové změny příležitost pro tvorbu progresivních studijních programů?)
- A5. Došlo vlivem vnitřních systémů kvality ke zvýšení úspěšnosti v rámci akreditací NAÚ?
(Relevance na otázky ze ZD: Generují systémy vnitřního zajišťování a hodnocení kvality žádosti o akreditace studijních programů s nízkou mírou neúspěšnosti při akreditačním řízení u NAÚ? Dochází ke zlepšení poměru mezi počtem podaných a pozitivně ukončených žádostech o akreditace studijních programů?)
- A6. Jaký je dopad na administrativní zátěž spojenou s akreditací studijních programů nebo hodnocením kvality uskutečňování studijních programů?
(Relevance na otázky ze ZD: Došlo změnou legislativy ke snížení administrativní a personální náročnosti spojené se schvalováním/akreditací studijních programů? Došlo ke snížení administrativní zátěže akademických pracovníků, díky čemuž mohou věnovat více času činnostem souvisejícím s výukou nebo výzkumem?)

Blok B: Institucionální akreditace

Cílem bloku B je zjistit, jaký dopad má institucionální akreditace na proces akreditace studijních programů, a to jak v oblasti návrhové (struktura nově akreditovaných studijních programů), tak v oblasti procesní (vlastní schvalovací proces). Blok je relevantní pouze pro vysoké školy s institucionální akreditací.

- B1. Jaká byla motivace vysoké školy k podání žádosti o udělení institucionální akreditace?
- B2. Jaký je dopad zavedení institucionální akreditace na vnitřní systémy zajišťování kvality na Vaší škole?
(Relevance na otázky ze ZD: Mělo zavedení institucionální akreditace pozitivní vliv na dotvoření vnitřních systémů zajišťování kvality vysokých škol? Vyhodnocují a zlepšují vysoké školy s institucionální akreditací pravidelně své vnitřní systémy zajišťování kvality?)
- B3. Generují systémy vnitřního hodnocení kvality v rámci institucionální akreditace jednotnou kvalitu procesu akreditace studijních programů na Vaší škole?
(Relevance na otázky ze ZD: Generují systémy vnitřního hodnocení kvality v rámci institucionální akreditace jednotnou kvalitu procesu akreditace studijních programů? Do jaké míry dochází k nejednotnému uplatňování postupů a kritérií např. mezi součástmi nebo oblastmi vzdělávání?)

- B4. Umožnila institucionální akreditace provedení změn v takto nově akreditovaných programech, a pokud ano, k jakým změnám došlo?
(Relevance na otázky ze ZD: Jaký dopad má udělení institucionální akreditace na nově akreditované studijní programy? Vznikají obsahově nové programy, využívající možností institucionální akreditace? Jsou v nových programech uplatňovány nové formy výuky?)
- B5. Došlo vlivem zavedení institucionální akreditace ke zlepšení spolupráce mezi jednotlivými součástmi vysoké školy?
(Relevance na otázky ze ZD: Došlo u vysokých škol s institucionální akreditací k posílení spolupráce mezi jejími součástmi (např. při uskutečňování studijních programů, ale také v tvůrčích činnostech a jinde)? Vedlo získání institucionální akreditace k posílení sdílené identity vysoké školy a vědomí kolektivní zodpovědnosti za kvalitu všech součástí?)
- B6. Vedlo získání institucionální akreditace k větší flexibilitě vysoké školy při přizpůsobování studijních programů novým skutečnostem a zavádění inovací do vzdělávací činnosti?
(Relevance na otázky ze ZD: Vedlo získání institucionální akreditace k větší flexibilitě vysoké školy při přizpůsobování studijních programů novým skutečnostem (nové poznatky, přizpůsobování potřebám trhu práce atd.) a zavádění inovací do vzdělávací činnosti? Mají vysoké školy mechanismy, které inovace ve výuce ve vazbě na proces vnitřního zajišťování kvality podporují?)
- B7. Vedlo získání institucionální akreditace ke zkrácení akreditačního řízení a snížení jeho administrativní náročnosti?

Blok C: Profesionální studijní programy

Cílem bloku C je zmapovat vývoj profesně zaměřených studijních programů a odlišnosti v přístupech jednotlivých vysokých škol k rozdílům profesionálních a akademických studijních programů. To bude zahrnovat analýzu struktury předmětů, zapojení odborníků z praxe do výuky či nastavení odborné praxe.

- C1. Co Vaši univerzitu motivovalo k tomu, aby akreditovala část studijních programů jako profesně zaměřené?
(Relevance na otázky ze ZD: Co vysoké školy motivuje k akreditaci studijních programů v profesním profilu, a co je od toho naopak odrazuje?)
- Dlouhodobě nabízíme studijní programy v rámci regulovaných povolání, takže to byla přirozená reakce na novelu vysokoškolského zákona.
 - Požadavkem je tvůrčí činnost, která má širší rozměr, což jsme schopni zabezpečit mnohem lépe než pouze vědecko-výzkumnou činnost, jež je vyžadována u akademicky zaměřených studijních programů.
 - Dosavadní tradice spolupráce s praxí při uskutečňování studijních programů.
 - Přímá konkurence VOŠ s možností získání plnohodnotného akademického titulu, navíc s potenciálním pokračováním studia v navazujícím magisterském studiu.
- C2. Existují určité bariéry, které by Vaši univerzitu odrazovaly od úmyslu nabízet profesně zaměřené studijní programy? Pokud ano, jaké?
(Relevance na otázky ze ZD: Co vysoké školy motivuje k akreditaci studijních programů v profesním profilu, a co je od toho naopak odrazuje?)
- Bude to něco jenom jako hochschule?

- *Tím, že je u akademicky zaměřených SP kladen větší důraz na vědecko-výzkumnou činnost, nebudou mít vysoké školy obavy, že by v budoucnu mohly přicházet o finanční zdroje plynoucí na podporu VaV (např. Institucionální podpora dlouhodobého koncepčního rozvoje vědeckovýzkumné činnosti)? Nebo může být nižší i příspěvek na vzdělávací činnost v rámci ukazatele K.*
 - *Není spojena s uskutečňováním profesních studijních programů větší administrativní zátěž spojená se zabezpečováním odborných praxí?*
 - *Zapojení odborníků z praxe může představovat riziko jejich větší fluktuace či ohrožení personálního zabezpečení výuky ve srovnání s relativně stabilními akademickými pracovníky.*
 - *S ohledem na vysokou poptávku po našich absolventech už během studia není nutné jít cestou profesně zaměřených studijních programů a komplikovat si život.*
 - *Odborná praxe může bránit zahraničním mobilitám studentů.*
- C3. Jaké jsou dle Vašeho názoru výhody (silné stránky) a nevýhody (slabé stránky) profesně zaměřených studijních programů vůči akademicky zaměřeným studijním programům?
- *Je třeba rozvinout v rámci diskuze.*
- C4. Jsou u realizace profesně zaměřených studijních programů v rámci stejné oblasti vzdělávání patrné výrazné rozdíly oproti akademicky zaměřeným studijním programům? Pokud ano, v čem tyto rozdíly podle Vás spočívají?
(Relevance na otázky ze ZD: Odpovídají profesně zaměřené studijní programy definici a standardům tohoto typu studijního programu a očekáváním na něj kladeným? Odlišují se profesní programy substantivně od akademických studijních programů jak v metodách výuky, tak v profilu absolventa a vymezení cílů učení?)
- C5. Co by mohlo vysoké školy motivovat k tomu, aby nabízely profesně orientované studijní programy, resp. aby u stávajících akademicky zaměřených studijních programů uvažovaly o jejich reakreditaci do podoby profesně orientovaných studijních programů či vytvářely zcela nové profesně zaměřené studijní programy?
(Relevance na otázky ze ZD: Co by napomohlo vyššímu využívání profesního profilu u programů, které připravují absolventy pro konkrétní povolání a jsou zaměřené na rozvoj profesních kompetencí, ale v současnosti jsou akreditované jako akademické?)

Blok D: Shrnutí:

- D1. Moderátor shrne hlavní poznatky vyplývající z fokusní skupiny a otevře diskusi v případě, že budou účastníci chtít doplnit další poznatky.
- D2. Napadají Vás nějaké příklady dobré praxe z realizace akreditací studijních programů, z Vašich zkušeností při akreditaci programů na Vaší škole?

Scénář tazatele pro polostrukturovaný rozhovor v rámci projektu

TITSMSMT933: Hodnocení dopadu systémových změn ve vysokém školství od roku 2016

- Cíl analýzy:** Cílem analýzy je zjistit a ověřit, jakým způsobem ovlivnily změny způsobené novou legislativní úpravou v některých segmentech vysokého školství nastavení studijních programů a také zjistit dopady na hlavní aktéry, tj. na vysoké školy. Zjistit dopady institucionálních akreditací a zvýšených nároků na vnitřní řízení kvality na vysokých školách (struktura studijních programů, především u nově vzniklých programů, vnitřní procesy). Zmapovat vývoj profesně zaměřených studijních programů a parametrů, ve kterých se liší od akademických studijních programů.
- Metoda analýzy:** Polostrukturovaný rozhovor
- Cílová skupina:** Zástupci zaměstnavatelů spolupracujících s VŠ v rámci zajišťování praktické výuky
- Cíl šetření:** Cílem aktivity je identifikovat pohled na spolupráci VŠ a zaměstnavatelů při zajišťování odborné praktické výuky v rámci studijních profesních programů s praxí.

Úvod: (5 minut)

Účelem úvodního bloku je stručné představení analýzy, tazatele a uvedení respondenta do způsobu vedení rozhovoru.

Moderátor přivítá účastníky, představí sebe, téma diskuze a připomene respondentům její pravidla:

- Vše – důvěrné, anonymita respondentů.
- Vše – pro nás důležité, proto každý názor je správný.
- Rozhovor bude zaznamenáván.
- Výsledky budou agregovány a budou interpretovány v obecné rovině.

Blok A: Praxe a praktická výuka v rámci studijních programů na VŠ

Cílem bloku A je identifikovat stav a náležitosti spolupráce zaměstnavatelů a vysokých škol v rámci realizace praxe a praktické výuky.

- A1. Je odborná praxe u profesních studijních programů institucionálně zajištěna ze strany vysoké školy, nebo jsou zaměstnavatelé oslovováni spíše individuálně ze strany studentů?
- A2. Je ze strany vysoké školy ustanoven supervisor, ať už jeden pro všechny studenty či jeden pro jednoho konkrétního studenta?
- A3. Přichází studenti na praxi v rámci možností dostatečně připraveni?

(Např. teoretický základ pro výkon praxe, znalost základních procesů apod.).

A4. Existuje spolupráce mezi vysokou školou a poskytovateli odborných praxí při vytváření témat závěrečných prací?

(Jsou závěrečné práce, respektive jejich témata, realizovány v souladu s aktuálními potřebami praxe?)

A5. Zpětná vazba – zajímají se vysoké školy reálně o průběh odborných praxí, či se zpětná vazba omezuje na písemné potvrzení o vykonání odborné praxe studentem, zpravidla formou krátkého dotazníku.

A6. Jsou zástupci zaměstnavatelů, u kterých probíhají odborné praxe, zapojeni do přípravy žádosti o akreditaci studijního programu či do samotného výukového procesu, např. ve formě zapojení odborníků z praxe na přípravě a realizaci studijního programu nebo jejich zapojení formou zvaných přednášek?

A7. Jaké jsou zkušenosti poskytovatelů odborných praxí (jak pozitivní, tak i negativní) s těmito praxemi, a to zejména ve vztahu k jejich délce, která je výrazně větší než u akademicky zaměřených studijních programů. Nepředstavuje to administrativní a personální zátěž?

A8. Je absolvent profesně zaměřeného studijního programu lépe připraven na výkon povolání, než student akademicky zaměřeného studijního programu?

Nemůže nastat situace, že takový absolvent bude sice moci vykazovat určitou délku vykonané odborné praxe, ale jeho získané dovednosti a znalosti, jež získal v rámci této praxe, budou v jiném rozsahu a na jiné úrovni, než od něj bude požadovat jiný zaměstnavatel, z čehož následně vyplyne, že jeho odborná výchova bude v konečném důsledku složitější a náročnější ve srovnání s absolventem akademicky zaměřeného studijního programu, kde jsou požadavky na odbornou praxi nižší?

A9. Jakému počtu studentů, kteří u daného zaměstnavatele vykonali odbornou praxi, byla danými zaměstnavateli, po úspěšném absolvování studia, nabídnuta pracovní pozice v dané firmě či instituci? Popřípadě zvažují zaměstnavatelé tuto možnost u probíhající praktické výuky?

*Scénář tazatele pro polostrukturovaný rozhovor v rámci projektu***TITSMSMT933: Hodnocení dopadu systémových změn ve vysokém školství od roku 2016**

- Cíl analýzy:** Cílem analýzy je zjistit a ověřit, jakým způsobem ovlivnily změny, způsobené novou legislativní úpravou v některých segmentech vysokého školství, nastavení studijních programů, a také zjistit dopady na hlavní aktéry, tj. na vysoké školy. Zjistit dopady institucionálních akreditací a zvýšených nároků na vnitřní řízení kvality na vysokých školách (struktura studijních programů, především u nově vzniklých programů, vnitřní procesy). Zmapovat vývoj profesně zaměřených studijních programů a parametrů, ve kterých se liší od akademických studijních programů.
- Metoda analýzy:** Polostrukturovaný rozhovor
- Cílová skupina:** Zástupci Národního akreditačního úřadu (NAÚ)
- Cíl šetření:** Cílem aktivity je zjistit, jakým způsobem změny spojené se systémy vnitřní kvality dopadají na kvalitu studijních programů, které jsou na NAÚ zasílány v podobě žádostí o akreditaci. Identifikovat silné a slabé stránky takto akreditovaných studijních programů z pohledu NAÚ, identifikovat nejvýraznější a nejčastější chyby předkládaných žádostí o akreditaci. Identifikovat silná a slabá místa akreditačního procesu jak na straně VŠ, tak na straně NAÚ.

Úvod: (5 minut)

Účelem úvodního bloku je stručné představení analýzy, tazatele a uvedení respondenta do způsobu vedení rozhovoru.

Moderátor přivítá účastníky, představí sebe, téma diskuze a připomene respondentům její pravidla:

- Vše – důvěrné, anonymita respondentů.
- Vše – pro nás důležité, proto každý názor je správný.
- Rozhovor bude zaznamenáván.
- Výsledky budou agregovány a budou interpretovány v obecné rovině.

Blok A: Systémy zajišťování kvality a jejich vliv na kvalitu studijních programů akreditovaných NAÚ

Cílem bloku A je zjistit, jakým způsobem z pohledu NAÚ přispívají vnitřní systémy zajišťování kvality ke kvalitě studijních programů předkládaných NAÚ k akreditaci.

- A1. Jsou systémy zajišťování kvality, které vysoké školy implementovaly na základě novely vysokoškolského zákona, funkční?
- A2. Přinesly systémy zajišťování kvality, které vysoké školy implementovaly na základě novely vysokoškolského zákona, vyšší kvalitu žádostí o akreditaci studijních programů?
- A3. Jaké jsou nejčastější nedostatky v žádostech o akreditaci studijních programů, které přicházejí na NAÚ?

A4. Existují na straně NAÚ bariéry, které limitují možnost efektivně a věcně správně hodnotit všechny programy, které jdou NAÚ k akreditaci?

(Např. časová náročnost procesu a s tím související dlouhé lhůty akreditací, nedostatek kvalitních hodnotitelů a jejich relevance ke všem studijním programům, nemožnost efektivně zohlednit náležitosti specifických oborů apod.).

Blok B: Institucionální akreditace

Cílem bloku B je zjistit, jakým způsobem vysoké školy dodržují standardy kvality v případě akreditace studijních programů skrze institucionální akreditace.

- B1. V případě, že vysoká škola získala institucionální akreditaci, jsou v praxi dodržována pravidla zajišťování kvality? Nebo jsou indicie či zjištění, že nejsou dodržována?
- B2. V případě, že vysoká škola získala institucionální akreditaci, jsou akreditované studijní programy v souladu se standardy, kterými se při posuzování žádostí o udělení akreditace řídí NAÚ?
- B3. V případě, že vysoká škola získala institucionální akreditaci, odpovídají akreditované studijní programy dané oblasti vzdělávání, pro kterou tento typ akreditace vysoká škola získala? Vnímá NAÚ, že u některých vysokých škol institucionální akreditace podporuje mezifakultní spolupráci při vytváření studijních programů?
- B4. Jaká jsou nejčastěji zjištěná pochybení, k nimž dochází v rámci vnitřního akreditačního procesu realizovaného v rámci institucionální akreditace?
- B5. Jsou nějaké příklady dobré praxe vnitřního akreditačního procesu v rámci institucionální akreditace?

Blok C: Profesně zaměřené studijní programy

Cílem bloku C je identifikovat rozdíly ve standardech kvality a procesech akreditace mezi akademicky a profesně zaměřenými studijními programy.

- C1. Vnímají vysoké školy rozdíly ve standardech profesně a akademicky zaměřených studijních programů? *Nejsou náznaky, že nižší požadavky na vědecko-výzkumnou a tvůrčí činnost akademických pracovníků, resp. na dosaženou vědeckou hodnost, vedou vysoké školy se slabší výzkumnou a tvůrčí činností či „slabším“ personálním obsazením spíše k předkládání žádostí o akreditaci profesně zaměřených studijních programů, kde vidí větší šanci na úspěšnou akreditaci?*
- C2. Jaké jsou rozdíly v přístupu NAÚ k hodnocení žádostí akademicky a profesně zaměřeného studijního programu?
- C3. Existují příklady dobré praxe, kdy vznikají jedinečné profesně zaměřené studijní programy, které odpovídají této orientaci studijního programu?

Příloha 3: Scénář pro realizaci fokusních skupin

Scénář moderátora pro fokusní skupinu v rámci projektu

TITSMSMT933: Hodnocení dopadu systémových změn ve vysokém školství od roku 2016

Cíl analýzy: Cílem analýzy je zjistit a ověřit, jakým způsobem ovlivnily změny, způsobené novou legislativní úpravou v některých segmentech vysokého školství, nastavení studijních programů, a také zjistit dopady na hlavní aktéry, tj. na vysoké školy. Zjistit dopady institucionálních akreditací a zvýšených nároků na vnitřní řízení kvality na vysokých školách (struktura studijních programů, především u nově vzniklých programů, vnitřní procesy). Zmapovat vývoj profesně zaměřených studijních programů a parametrů, ve kterých se liší od akademických studijních programů.

Metoda analýzy: Fokusní skupina

Cílová skupina: Vedoucí kateder a garanti studijních programů. V rámci fokusní skupiny se předpokládá účast 6 až 10 zástupců cílové skupiny.

Úvod: (5 minut)

Účelem úvodního bloku je stručné představení analýzy, moderátorů diskuze a dále také uvolnění respondentů, zajistit, aby se cítili dobře a byli připraveni k diskuzi.

Moderátor přivítá účastníky, představí sebe, téma diskuze a připomene respondentům její pravidla:

- Vše – důvěrné, anonymita respondentů.
- Vše – pro nás důležité, proto každý názor je správný.
- Během diskuze mluví vždy pouze jedna osoba, diskusi řídí moderátor.
- Diskuze potrvá maximálně 120 min.
- Diskuze bude pozorována a zaznamenávána.
- Výsledky budou agregovány za všechny školy, budou interpretovány v obecné rovině.
- Fokusní skupina je pouze jednou z aktivit, na jejichž základě budou zpracovány analytické výstupy.

Blok A: Vnitřní systémy zajišťování kvality a institucionální akreditace

Cílem bloku je zjistit, jaký mají zvýšené nároky na vnitřní řízení kvality na vysokých školách vliv na proces akreditace studijních programů a uskutečňování studijních programů, a to jak v oblasti návrhové (struktura nově akreditovaných studijních programů), tak v oblasti procesní (vlastní schvalovací proces či hodnocení kvality uskutečňování studijních programů). U vysokých škol s institucionální akreditací se v rámci bloku také zjišťuje, jaký dopad má institucionální akreditace na proces akreditace studijních programů, a to jak v oblasti návrhové (struktura nově akreditovaných studijních programů), tak v oblasti procesní (vlastní schvalovací proces). Otázky A5, A6 a A7 jsou relevantní pouze pro VŠ, které mají institucionální akreditaci.

- A1. V čem spatřujete pozitiva a negativa vnitřních systémů řízení kvality na Vaší škole?
- A2. Jaký vliv mají systémy vnitřního řízení kvality na studijní programy?
(Relevance na otázky ze ZD: Jaký vliv měly systémové změny na vnitřní strukturu studijních programů (re-)akreditovaných podle nových předpisů? Došlo ke změně nastavení profilů absolventa, včetně kompetencí a výsledků učení? Do jaké míry docházelo k pouhému překlopení původních studijních oborů do nových studijních programů (např. formou specializace), bez substantivních změn? Vytvořily systémové změny příležitost pro tvorbu progresivních studijních programů?)
- A3. Jaký je dopad na administrativní zátěž spojenou s akreditací studijních programů nebo hodnocením kvality uskutečňování studijních programů?
(Relevance na otázky ze ZD: Došlo změnou legislativy ke snížení administrativní a personální náročnosti spojené se schvalováním/akreditací studijních programů? Došlo ke snížení administrativní zátěže akademických pracovníků, díky čemuž mohou věnovat více času činnostem souvisejícím s výukou nebo výzkumem?)
- A4. Jaký je dopad systémových změn na reálnou výuku na Vaší vysoké škole?
(Relevance na otázky ze ZD: Jaký je dopad systémových změn na reálnou výuku? Je kladen větší důraz na kvalitu výuky? Projevily se změny v profesních i v akademických studijních programech?)
- A5. Došlo vlivem zavedení institucionální akreditace ke zlepšení spolupráce mezi jednotlivými součástmi vysoké školy?
(Relevance na otázky ze ZD: Došlo u vysokých škol s institucionální akreditací k posílení spolupráce mezi jejími součástmi (např. při uskutečňování studijních programů, ale také v tvůrčích činnostech a jinde)? Vedlo získání institucionální akreditace k posílení sdílené identity vysoké školy a vědomí kolektivní zodpovědnosti za kvalitu všech součástí?)
- A6. Vedlo získání institucionální akreditace k větší flexibilitě vysoké školy při přizpůsobování studijních programů novým skutečnostem a zavádění inovací do vzdělávací činnosti?
(Relevance na otázky ze ZD: Vedlo získání institucionální akreditace k větší flexibilitě vysoké školy při přizpůsobování studijních programů novým skutečnostem (nové poznatky, přizpůsobování potřebám trhu práce atd.) a zavádění inovací do vzdělávací činnosti? Mají vysoké školy mechanismy, které inovace ve výuce ve vazbě na proces vnitřního zajišťování kvality podporují?)
- A7. Vedlo získání institucionální akreditace ke zkrácení akreditačního řízení a snížení jeho administrativní náročnosti?

Blok B: Profesní studijní programy

Cílem bloku C je zmapovat vývoj profesně zaměřených studijních programů a odlišnosti v přístupech jednotlivých vysokých škol k rozdílům profesních a akademických studijních programů. To bude zahrnovat analýzu struktury předmětů, zapojení odborníků z praxe do výuky či nastavení odborné praxe.

- B1. Co Vaši univerzitu motivovalo k tomu, aby akreditovala část studijních programů jako profesně zaměřené?
(Relevance na otázky ze ZD: Co vysoké školy motivuje k akreditaci studijních programů v profesním profilu a co je od toho naopak odrazuje?)

- *Dlouhodobě nabízíme studijní programy v rámci regulovaných povolání, takže to byla přirozená reakce na novelu vysokoškolského zákona.*
 - *Požadavkem je tvůrčí činnost, která má širší rozměr, což jsme schopni zabezpečit mnohem lépe než pouze vědecko-výzkumnou činnost, jež je vyžadována u akademicky zaměřených studijních programů.*
 - *Dosavadní tradice spolupráce s praxí při uskutečňování studijních programů.*
 - *Přímá konkurence VOŠ s možností získání plnohodnotného akademického titulu, navíc s potenciálním pokračováním studia v navazujícím magisterském studiu.*
- B2. Existují určité bariéry, které by Vaši univerzitu odrazovaly od úmyslu nabízet profesně zaměřené studijní programy? Pokud ano, jaké?
(Relevance na otázky ze ZD: Co vysoké školy motivuje k akreditaci studijních programů v profesním profilu a co je od toho naopak odrazuje?)
- *Bude to něco jenom jako hochschule?*
 - *Tím, že je u akademicky zaměřených SP kladen větší důraz na vědecko-výzkumnou činnost, nebudou mít vysoké školy obavy, že by v budoucnu mohly přicházet o finanční zdroje plynoucí na podporu VaV (např. Institucionální podpora dlouhodobého koncepčního rozvoje vědeckovýzkumné činnosti)? Nebo může být nižší i příspěvek na vzdělávací činnost v rámci ukazatele K.*
 - *Není spojena s uskutečňováním profesních studijních programů větší administrativní zátěž spojená se zabezpečováním odborných praxí?*
 - *Zapojení odborníků z praxe může představovat riziko jejich větší fluktuace či ohrožení personálního zabezpečení výuky ve srovnání s relativně stabilními akademickými pracovníky.*
 - *S ohledem na vysokou poptávku po našich absolventech už během studia není nutné jít cestou profesně zaměřených studijních programů a komplikovat si život.*
 - *Odborná praxe může bránit zahraničním mobilitám studentů.*
- B3. Jaké jsou dle Vašeho názoru výhody (silné stránky) a nevýhody (slabé stránky) profesně zaměřených studijních programů vůči akademicky zaměřeným studijním programům?
- *Je třeba rozvinout v rámci diskuze.*
- B4. Podporují skutečně profesně zaměřené studijní programy zvládnutí praktických dovedností potřebných k výkonu povolání ve větším rozsahu než akademické studijní programy a pokud ano, jakým způsobem a v jaké oblasti?
- B5. Jakým způsobem probíhá u profesních studijních programů praktická výuka?
(Relevance k otázkám ze ZD: Jakým způsobem jsou realizovány profesně zaměřené programy? Dochází k uplatnění odborníků z praxe, zajišťování reflektovaných praxí atd.? Jsou odborníci z praxe skutečnými odborníky, nebo jsou spíše obcházeny kvalifikační požadavky stanovené pro akademické pracovníky? Byla posílena zpětná vazba od zaměstnavatelů a dalších externích subjektů při vytváření a úpravě profesně zaměřených studijních programů?)
- *Na kolika předmětech v rámci studijního plánu participují odborníci z praxe?*
 - *Jsou zabezpečeny smluvní praxe pro všechny studenty ve studijním programu?*
 - *Je garantem profesně zaměřeného studijního programu odborník z praxe nebo akademik?*
 - *Podíleli se zástupci praxe (odborníci z praxe nebo přímo zaměstnavatelé) na tvorbě studijního programu?*
 - *Existuje zpětná vazba od zaměstnavatelů z realizovaných odborných praxí?*

B6. Co by mohlo vysoké školy motivovat k tomu, aby nabízely profesně orientované studijní programy, resp. aby u stávajících akademicky zaměřených studijních programů uvažovaly o jejich reakreditaci do podoby profesně orientovaných studijních programů či vytvářely zcela nové profesně zaměřené studijní programy?

(Relevance na otázky ze ZD: Co by napomohlo vyššímu využívání profesního profilu u programů, které připravují absolventy pro konkrétní povolání a jsou zaměřené na rozvoj profesních kompetencí, ale v současnosti jsou akreditované jako akademické?)

Blok C: Shrnutí:

- C1. Moderátor shrne hlavní poznatky vyplývající z fokusní skupiny a otevře diskuzi v případě, že budou účastníci chtít doplnit další poznatky.
- C2. Napadají Vás nějaké příklady dobré praxe z realizace akreditací studijních programů, z vašich zkušeností při akreditaci programů na vaší škole?

Příloha 4: Dotazník využitý v rámci dotazníkového šetření, které bylo součástí sběru primárních dat*Dotazník***TITSMSMT933: Hodnocení dopadu systémových změn ve vysokém školství od roku 2016**

Cíl evaluace: Cílem analýzy je zjistit a ověřit, jakým způsobem ovlivnily změny, způsobené novou legislativní úpravou v některých segmentech vysokého školství, nastavení studijních programů, a také zjistit dopady na hlavní aktéry, tj. na vysoké školy. Zjistit dopady institucionálních akreditací a zvýšených nároků na vnitřní řízení kvality na vysokých školách (struktura studijních programů, především u nově vzniklých programů, vnitřní procesy). Zmapovat vývoj profesně zaměřených studijních programů a parametrů, ve kterých se liší od akademických studijních programů.

Cíl šetření: Cílem tohoto šetření je analyzovat, co bylo pro studenty a absolventy vysokých škol důležité při výběru školy a konkrétních studijních programů.

Cílová skupina: Studenti vysokých škol; Absolventi vysokých škol

Metoda evaluace: Dotazníkové šetření.

Vážená paní/vážený pane,

obracíme se na Vás s žádostí o spolupráci při realizaci projektu hodnotícího systém vysokého školství v České republice. Rádi bychom prostřednictvím tohoto dotazníku od Vás zjistili informace o tom, co je/bylo pro Vás na studiu na vysoké škole důležité a co Vás vedlo k volbě studijního programu, který studujete. Vašimi odpověďmi na tento dotazník přispějete k případným budoucím změnám v nastavení systému vysokých škol v České republice.

Dotazník obsahuje 10 otázek a jeho vyplnění Vám zabere 10 minut.

Pokud budete potřebovat bližší informace k jednotlivým částem dotazníku, obraťte se na Ing. Petra Proskeho, tel.: 595 136 023, e-mail: petr.proske@rozvoj-obce.cz (PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.).

Předem Vám děkujeme za spolupráci.

Oblast A: Identifikace respondenta

A.1: Uveďte prosím vysokou školu, kterou aktuálně studujete, nebo kterou jste případně absolvoval.

A.1.1: Masarykova univerzita v Brně	0
A.1.2: Univerzita Pardubice	0
A.1.3: Univerzita Karlova	0
A.1.4: Univerzita Hradec Králové	0
A.1.5: Akademie múzických umění v Praze	0
A.1.6: Západočeská univerzita v Plzni	0
A.1.7: Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze	0
A.1.8: Slezská univerzita v Opavě	0
A.1.9: Vysoká škola logistiky, o.p.s.	0
A.1.10: České vysoké technické v Praze	0
A.1.11: Vysoké učení technické v Brně	0
A.1.12: Vysoká škola polytechnická Jihlava	0
A.1.13: Technická univerzita Liberec	0

A.2: Uved'te prosím, jaké studium aktuálně navštěvujete:

A.2.1: Bakalářské studium	0
A.2.2: Navazující magisterské studium	0
A.2.3: Pětileté magisterské studium	0
A.2.4: Doktorské studium	0
A.2.5: Vysokou školu jsem úspěšně absolvoval a již dále nestuduji.	0

A.3: Jaké vzdělání jste absolvoval/a, než jste poprvé nastoupil/a na vysokou školu?

A.3.1: Čtyřleté gymnázium	0
A.3.2: Víceleté gymnázium	0
A.3.3: Studijní obor SOŠ s maturitou	0
A.3.4: Konzervatoř	0
A.3.5: Čtyřletý studijní obor SOU s maturitou	0
A.3.6: Nástavbové studium pro absolventy učebních oborů	0
A.3.7: Vyšší odbornou školu	0

Oblast B: Volba studijního programu**B.1: Jak důležité pro Vás byly následující náležitosti při výběru vysoké školy?**

	Naprost nedůležité	Spíše nedůležité	Spíše důležité	Naprost důležité
	1	2	3	4
B.1.1: Vlastní zájem				
B.1.2: Rodiče, rodinná tradice, příbuzní				
B.1.3: Známí (spolužáci, kamarádi)				
B.1.4: Uplatnitelnost na trhu práce				
B.1.5: Vzdálenost školy od mého bydliště				
B.1.6: Prestiž vysoké školy				
B.1.7: Příjímání řízení na školu				
B.1.8: Jiné (uved'te konkrétní důvod):				

B.2: Jak důležité pro Vás byly následující náležitosti při výběru konkrétního studijního programu?

	Naprost nedůležité	Spíše nedůležité	Spíše důležité	Naprost důležité
	1	2	3	4
B.2.1: Rozsah odborných znalostí, které studium nabízí				
B.2.2: Soulad obsahu oboru s mými vlastními zájmy				
B.2.3: Množství odborné praxe v rámci studia				
B.2.4: Náročnost studia				
B.2.5: Možnost vycestování do zahraničí (stáže; Erasmus, atd.)				
B.2.6: Pravděpodobnosti zisku pracovního místa v oboru po absolvování studia				
B.2.7: Potenciální výše mzdy v zaměstnání po absolvování studia				
B.2.8: Jiné (uved'te konkrétní důvod):				

B.3: Jak důležité jsou pro Vás v rámci vysokoškolského studia důležité následující způsoby výuky?

	Naprost nedůležité	Spíše nedůležité	Spíše důležité	Naprost důležité
	1	2	3	4
B.3.1: Přednášky				
B.3.2: Práce ve skupinách				
B.3.3: Účast ve výzkumných nebo uměleckých projektech				
B.3.4: Stáže, praxe				
B.3.5: Projektová výuka, vlastní řešení problémů				
B.3.6: Vytváření vlastních textů, písemných materiálů				
B.3.7: Ústní prezentace studentů				
B.3.8: E-learning				
B.3.9: Samostudium				
B.3.10: Individuální výuka (sám s vyučujícím)				
B.3.11: Vlastní tvorba				

B.4: Očekáváte od vysokoškolského studia, že si osvojíte následující kompetence?

	Vůbec neočekávám	Spíše neočekávám	Spíše očekávám	Naprost očekávám
	1	2	3	4
B.4.1: Oborově specifické znalosti a dovednosti				
B.4.2: Komunikační dovednosti (vč. prezentačních a výukových)				
B.4.3: Schopnost týmové práce				
B.4.4: Jazykové dovednosti v cizím jazyce				
B.4.5: Schopnosti učit se				
B.4.6: Plánovací a organizační schopnosti				
B.4.7: Schopnosti jednat se zákazníky; klienty				
B.4.8: Schopnost řešit problémy				
B.4.9: Pokročilé dovednosti v oblasti ICT				
B.4.10: Tvůrčí schopnosti				

Oblast C: Povědomí o profesně zaměřených studijních programech

C.1: V rámci školského zákona jsou definovány pojmy „akademicky zaměřený studijní program“ a „profesně zaměřený studijní program“. Setkali jste se někdy s těmito pojmy?

C.1.1: Ano	0
C.1.2: Ne	0

C.2: Co si představíte pod pojmem „profesně zaměřený studijní program“?

Otevřená odpověď:

C.3: Jaké studijní programy jsou dle Vaší představy profesně zaměřené? (Uveďte prosím příklad, které obory studia jsou dle Vás profesně zaměřené)

Otevřená odpověď:

Vaše odpověď byla zaznamenána. Děkujeme za Vaši účast v dotazníkovém šetření a ochotu k jeho vyplnění.

T A
Č R

Tento projekt je financován se státní podporou
Technologické agentury ČR
v rámci programu BETA2

www.taacr.cz
Výzkum užitečný pro společnost



PROCES – Centrum pro rozvoj
obcí a regionů, s.r.o.



**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ